

19 5 37
ŽENSKI LIST

V I G R E D

»VIGRED«, ženski list z Modno in Krojno ter Vzorčno prilogo. — Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša Din 25.—, z mesečno prilogo Din 50.—. Če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le Din 20.—. Za inozemstvo Din 32.—, s prilogo Din 64.—.

Izdaja konzorcij »Vigredi« (Vida Masič) v Ljubljani, Masarykova c. 12. Uredništvo (odgovorna urednica Zora Poženel) in upravništvo Masarykova cesta 12, Vzajemna savarovalnica. Telef. št. 3519. Tiska Misijonska tiskarna v Grobljah. Za tiskarno odgovarja Jožef Godina C. M.

Sklep uredništva 10. dan prejšnjega meseca. Rokopisov uredništvo ne vrača, nenaročenih prispevkov ne honorira.

Rokopisi in vsi dopisi, ki se tičejo vsebine lista, naj se naslove na uredništvo, vsi dopisi glede priloge na upravo. Naročila, reklamacije in naročnino sprejema uprava »Vigredi«. Uredništvo in uprava: Masarykova c., 12.

VSEBINA:

O Krekovi materi (I. Dolenc). — Daj nam maj (F. Neubauer). — Kristus in socialno vprašanje (R. Smersu). — Vesna je tu (Beloglavec D.). — M. Elizabeta (J. P.). — Iz Pavelčkovih modrovanj (A. Galetova). — Sestra Dragica (Tilka Lamprecht). — Majniški Kraljici (p. Evstahij). — Apostolat izobraženke (Drf). — Vetercu (A. Salmič). — Dekletova pomlad (dr. Marg. Csaba — V. Lovšin). — Po ženskem svetu. — Iz naših krogov. — Žena v domu.

DOBRE KNJIGE

»Pevček«, spisala nemški Dolores Vieser v Celovcu, poslovenil Janez Pucelj. Kot Ljudske knjižnice 61. zvezek je izšla v založbi Jugoslovanske knjigarne ta zares lepa knjiga. Morebiti je katera izmed Vigrednic že čitala to ljubko in genljivo povest, ko je izhajala v »Slovincu«, tista si jo bo rada nabavila kot knjigo; vse druge pa, ki je niso čitale, najdejo s to knjigo in povestjo prav primeren dar, s katerim bodo lahko razveselile svojo prijateljico ob godovnem dnevu. Povest in vse dejanje se godi na našem Koroškem in je pisana tako toplo, da nam postane še huje, ko se pri tem spomnimo, da »ni več moj ljubi, dragi dom«. Cena knjigi običajna, kakor knjigam Ljudske knjižnice. Priporočamo!

Deška predpubertetna doba. Spisala E. Deisinger. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani, 1937. Cena Din 16.—. Za matere in vzgojiteljice je ta knjiga zelo važna. Obravnava tisto dobo v življenju dečka, ki je pred razvojno dobo, t. j. med 11. in 13. letom. Na zelo zanimiv način in v lepem jeziku pripoveduje pisateljica o verskem, estetskem in splošnem čustvovanju in na zelo posrečen način podaje raz-

govor, ki si ga ta mladina želi o postanku človeka. Zelo dobro tudi obravnava mnogovrstna poglavja iz vgoje sploh in zlasti še o najpotrebnejših vplivih na dečke. Knjiga je samostojno delo v našem slovtvu in si tvorstne snovi niti drugi narodi niso tako dobro uredili. Matere in učiteljice ter vzgojiteljice naj si to knjigo v svojo lastno korist takoj omislijo!

Jese in Marija. Spisala Enrica Handel-Mazzetti. Prevedel dr. Ivan Pregelj. Ta roman, o katerem smo že govorili v »Vigredi«, ko smo se spominjali njenega življenjskega jubileja, je najpomembnejši izmed njenih spisov. Dejanje se vrši v dobi protireformacije v krajih, ki zelo spominjajo na naše kraje, ko je tudi pri nas bilo kmečko življenje dolgo dobo zvezano z graščino. Ker imata iziti še dva dela, bomo o celotni vsebini govorili takrat. Vendar moramo že zdaj pripomniti, da je nas, starejše, prav ta roman, ki smo ga doslej imeli priliko čitati le v tujem jeziku, zelo razveselil v lepem prevodu kot 24. zvezek Leposlovne knjižice Jugoslovanske knjigarne. Cena mu je kart. Din 48.—, vez. Din 60. Vigrednice ga bodo zelo rade čitale.

VIGRED

ŽENSKI LIST

XV 5

V LJUBLJANI, 1. MAJA 1937

I. Dolenc:

○ KREKOVI MATERI IN NJEGOVI „SKRIVNOSTI“

»Mene spremlja božji blagoslov
in materina dobra dela.« *Krek.*

Prvi vtisk, ki ga je napravi Krek name, - ko sem ga, gimnazijski abiturient, spoznal kot 38letnega moža, je bil bržkone isti, kakor pri večini ljudi, ki so bili kdaj dalje časa v neprisiljeni Krekovi družbi: namreč vtisk, da je ta človek povsem drugačen, nego smo drugi ljudje! Zaman iščeš med svojimi znanci njemu enakega ali vsaj močno sličnega. In njegov originalni, a vendar tako prisrčni nastop — s kom naj ga primerjaš?! Nehote si se vprašal: Le odkod se je ta samonikli mož vzel? Saj takih ljudi kot on pri nas ni, da bi se mogel po njih vreči!

Ko sem pozneje bral Platonov Symposium, sem videl, da je prav tak vtisk napravljal na svoje znance — Sokrat. V veseli družbi govori Alkibiades slavospev svojemu učitelju Sokratu in pravi med drugim (c. XXXVI.):

»Še marsikaj bi lahko navedel ta in oni v pohvalo Sokratu, in sicer take stvari, da bi se vsi čudili. Toda glede drugih posebnosti bi lahko kdo kaj takega rekel tudi o kom drugem, to pa, da ni (Sokrat) nikomur izmed ljudi sličen, niti med starodavniki in ne med sedaj živečim rodom — temu se človek ne more dovolj načuditi. Kajti kakršen je bil Ahilej, s tem bi mogel kdo primerjati tudi Brasido in druge; Perikleju bi lahko postavil ob stran Nestorja in Antenorja, so pa tudi še drugi; in slično bi se našle paralele tudi za druge; toda kakršen je ta mož tukaj po svoji posebnosti — prav tako on

sam kakor njegovi razgovori — takega pa niti od daleč ne boš našel, pa ga še tako išči, ne med sedanjim rodом in ne med starodavniki.«

To Krekovo čudo bo razreševala znanost, ki se bo bavila ž njim. Morebiti ga bo kdo našemu pojmovanju skušal približati tudi v leposlovju.

Najzanesljivejša pot za spoznavanje Kreka bo pač genetična (razvojna) metoda: Krek nam bo postal umljivejši, če bomo videli, kako je rastel, če ga torej ne gledamo na višku njegovega razvoja, ampak opazujemo, kako se je začela v njem razvijati ta ali ona kal, iz katere je potem zrastle njegova veličina. Zato tudi prva izdaja njegovih spisov ne more biti drugačna nego taka, da se skušajo ugotoviti njegovi prvi slovstveni poizkusi in se potem ugotavljajo v časovnem redu poznejši spisi po jezikovnih, stilističnih in vsebinskih posebnostih, ki so se pri njem razvile druga za drugo. Za posebno srečo smatram, da se je našlo precejšnje število njegovih pisem iz študijskih let, ki bodo vedno tvorila neposreden, iskren vpogled v čarobno bogastvo njegove mlade duše. (Objavljena v I. zvezku, 60—81.) Tam vidimo v vsej neženirani domačnosti moža, ki je nastopil svojo službo s tako preprosto, a obenem nadvse svečano označbo duhovskega stanu: »Za druge smo, ne zase!« (Str. 80.) Ta stavek je Krek dobesedno izvajal in s tem postal velik.

Od koga pa se je Krek učil svojega brezprimerneга altruizma?

Tu pridemo k drugemu viru, ki nam poleg proučavanja njegovih spisov in njegovega dela pomaga razlagati Krekovo čudo. Če bi me kdo vprašal, kako si najlaže ustvari pravilno sodbo o Kreku, bi mu svetoval: *Spoznaj najprej njegovo mater!* Krek ni samo telesno, ampak tudi duševno njen sin. Videl boš že na njej marsikaj, kar te na Kreku preseneča.

Krekovo mater poznamo iz dveh glavnih virov: iz pripovedovanja oseb, ki so jo poznale (predvsem seveda iz spominov gdč. Cilke Krekove), in iz Krekovih spisov, kjer jo omenja kar naravnost, ali jo pa upodablja v podobi kake druge matere.

Kar se tiče prvega vira, je v bistvu vse, kar sem o njej slišal (sam je žal nisem poznal), v prvem zvezku »Izbr. spisov« na str. 12—14. Dostavim naj samo to, da je Krek rekel, nekoliko pač pretiravaje, da je mati edini človek, ki mu imponira na svetu. Recimo morebiti: noben človek mu ni tako silno imponiral kakor njegova mati.

O tem pričajo mnogi njegovi spisi. Na svojo mater je mislil kot bogoslovec l. 1887., ko je pisal o novomašniku, ki je napil svoji stari materi, češ, »da se ima vse, prav vse zahvaliti svoji stari materi, da mu je bila ona angel varuh vsega življenja«. (»Izbr. spisi« I, 132.)

Da je pod tem angelom varuhom res razumel svojo mater, je povsem neprikrito povedal dve leti po njeni smrti v »Slovencu« z dne 22. apr. 1905 pod naslovom »Mati«:

»V moji duši živi samo en izraz za mojega angela. Lice nagubano, razorano čelo; dvoje živih, črnih oči, s srebrom pretkani lasje — tak je obraz mojega angela. Iz oči mi sije ljubezen, močnejša kot smrt; iz srebrnega venca na glavi mi govori skrb, živa in čista; iz brazd na čelu in gub na

licu pa berem dolgo in težko povest o delu in trudu in žrtvah... Vsaka brazdica, vsaka gubica je liki granitni spomenik srčnih bojov in zmag, nema priča o srcu, ki je izkrvavelo v požrtvovalni angelski službi.

In duša moja mi priigra k njemu mladega dečka, ki gleda sanjavo,

Za procesijo se pripravljajo. (Fot. Fr. Krašovec.)

uprtih oči v daljino, kjer išče meja svoji bodočnosti. Brezskrben odhaja z doma; tresoč se roka mu pa prekriža jasno čelo... Tak je moj angel!»

In če sedaj berete njegovo pesem »Mladim dnevom« (»Izbr. spisi« I, 85), najdete spet njegovo mater kot angela varuha. Sam je podčrtal konec:

*In ko je ni drugod rešitve,
rešile me materine bodo molitve.*

Prav posebno prisrčen spomenik je pa postavil Krek svoji takrat še živeči materi v povesti »Božji blagoslov« (Koledar Moh. družbe 1900), iz katere je tudi vzeto geslo ob naslovu teh vrstic. Tu je opisana Janezova(!) mati skoro dobesedno tako, kakor sem bil opisal Krekovo mater po pripovedovanju še živečih prič. Mogel bi kdo naravnost misliti, da sem imel pri sestavljanju slike Krekove matere to povest pred očmi kot vzorec, kar pa seveda ni res, ker sem na Božji blagoslov postal pozoren šele leta 1919, ko sem pripravljaval IV. zvezek Izbranih spisov. Takole pripoveduje Janez o svoji materi:

»Moja mati so bili posebno dobrih rok. Revežev niso le radi podpirali, marveč naravnost iskali so jih. Ko smo bili še v rodni hiši, je bilo pri nas pravo shajališče vseh beračev. Pri nas so shranjevali svoje stvari, pri nas so dobili postrežbo v boleznih in pri nas so umirali. (Vse to velja *dobesedno* o Krekovi materi! Op. p.) Večkrat so nam dejali mati: »Druge dote vama ne bom mogla zapustiti, kot tiste »Bog plačaj«, ki sem jih dobila pri revežih.« — Tudi v mestu so kljub majhnemu zaslužku vedno dobili dovolj prilike, da so komu kaj dobrega storili. Dve stari revici sta prenočevali v izbici, kjer sva stanovala. Vrh tega so imeli še po mestu svoje bolnike. Prestiljali so jim, opirali perilo in postregli, kolikor so mogli. Nekaj so sebi pritrkali, nekaj so pa izprosili zanje. Njih zgled je imel veliko moč name. Revež mora revežu pomagati; tako so me vedno učili.« (Velja o Krekovi materi z neznatnimi izpremembami.)

V naslednjem hočem še navesti odstavke iz besed, ki jih je govorila Janezova mati dan pred smrtjo, ne da bi se spuščal v vprašanje, v koliko se to vsaj deloma res misli Krekove matere in v koliko nam je le Krek sam na široko odprl vpogled v svojo dušo.

»Človek nosi svojo srečo in svoj mir v srcu; če zna prav varovati svoje srce, dobro zanj. Ti sam veš, da je bilo moje življenje po človeški sodbi polno trpljenja. Proti volji svojih staršev sem se omožila s tvojim rajnim očetom . . . (To je bilo pri Krekovi materi res tako. Njen oče, mogočni župan v Sodražici, je bil zelo nejevoljen, da je njegova hči Mica vzela »takega berača, ki še svoje hiše nima.« Op. p.) Kakor črn oblak je legla neštivilnokrat težava na mojo dušo. Nisem se ji hotela vdati. Mislila sem vselej na druge še bolj nesrečne. Če nisem mogla pomagati komu v dejanju, sem pa molila za vse dušne in telesne reveže in kadar mi je bilo najhujše, za duše v vicah, ki izmed vseh najbolj trpe. Vselej brez izjeme je prisijal skozi črni oblak svetli žarek božje milosti in zopet sem bila mirna. Slišala sem nekoč v pridigi lepo priliko o možu, ki je bil vseh nesreč poln. Nizal jih je na vrstico kot jagode. Komaj jih je še nosil. Vedno jih je prebiral: ta je o materi, ki so mi umrli še mlademu dečku; ta je o sestri, ki mi je zgorela; ta je o ženi, ki mi jo je ubil sovražnik; ta je o toči, ta o povodnji, ki mi je naredila toliko škode. Tako je ponavljaval svoje nesreče in vedno žalostnejši je bil. Ko je nekdanj zopet začel od začetka prebirati jagode svojih nesreč, se mu prikaže nebeška

prikazen in pravi: ‚Mož, teci, tamle se utaplja v potoku otročiček; reši ga!‘ — Ubogal je in po poti je izgubil prvo jagodo. Usede se in prične iznova prebirati. Zopet se mu objavi prikazen in mu reče: ‚Revež je oslabil na polju; teci in nesi mu kaj krepila.‘ Zopet uboga in druga jagoda se mu izgubi na poti. Tako ga je opozorila prikazen pri vsaki jagodi na kako dobro delo in nesrečni mož je nazadnje izgubil vse. Vrvica njegovih nesreč je bila prazna. Star je bil že in slutil je, da bo treba umreti. Tu se mu prikaže zopet nebeška prikazen in mu pravi: ‚Glej, pote prihajam. Sedaj bo vseh žalosti pravi konec. Blagor tebi, blagor vsakomur, kogar jaz spremljam skozi življenje! Angel božji sem in ime mi je: *Ljubezen do bližnjega.*‘ Pri teh besedah se je angel sklonil k starčku in ga poljubil na vela usta; starček se je sladko nasmehnil in angel je odnesel njegovo dušo v sveta nebesa.

Tega moža sem skušala posnemati: z dobrimi deli sem iskala tolažbe. Našla sem jo . . .«

Janez pravi dalje:

»Ti nauki so mi mladeniču padali kot rodovitno seme v srce. Premišljal sem jih neštēvilnokrat v svojem življenju. Vedno bolj sem sam skušal, kako so resnični. Veliko sem se naučil po svetu; toda vsa učenost celega sveta se ne more meriti z učenostjo teh besedi. Revna, neuka žena, ki se je učila v šoli krščanske vere in Bogu vdanega življenja, je znala to učenost.«

Ali nam ne da mati v zvezi s tem, kar vemo o Krekovi materi, precej odgovora na Župančičevo vprašanje:

»Mož, preprost in dober kakor vsakdanji kruh, genij ne za luksuz nego za potrebo, genij širokih mas — kje je tvoja skrivnost, kje tvoja globočina?«

To bi bilo obenem nekaj prispevkov k sliki Krekove matere. Kako malenkost, ki bi jo bil še lahko omenil, sem izpustil, da ni spis preveč narastel. To ali ono stvar bo pa po vsej priliki raziskovanje Krekovih spisov še spravilo na dan. *Prav nič ne dvomim, da bo v galeriji velikih slovenskih mater stala vedno na enem najodličnejših mest poleg Cankarjeve tudi Krekova mati.* (»Slovenec« 1930, št. 230.)

Franjo Neubauer:

Daj nam maj!

Marija, daj nam maj,
cvetoč in zelen,
od rajskega sonca
vzbujen, prerojen!

Brez Tebe ni sreče
sred bujnih vonjav
in spev je ne da nam,
zvoneč iz dobrav.

Saj kmalu umolkne
in gaj je spet tih
in cvetje otrese
najmanjši nam pih.

Marija, le v Tebi
ves majski je čar,
nikdar ga ne vzame
ne čas, ne vihar!

Kristus in socialno vprašanje

Socialno vprašanje ne obstoja šele od včeraj ali danes, ampak je staro toliko kot človeštvo samo. Seveda se ni socialno zlo pojavljalo vedno v enaki meri, ampak včasih v hujši, včasih v lažji. Prav posebno težko pa je bilo socialno vprašanje v dobi pred Kristusom. Tedaj se je socialno zlo kazalo zlasti v *suženjstvu*, ki je bilo razvito po vsem tedaj znanem svetu. Mi si moremo danes komaj predstavljati tisto dobo, ko je bila na svetu le peščica svobodnih ljudi, ki je neomejeno vladala nad ogromno množico sužnjev. Sužnja niso smatrali za človeka, imeli so ga za orodje ali za živino in so z njim postopali kakor se je komu zahotelo.

V dobi pred Kristusom so torej sužnji opravljali vsa dela in prav zato se je smatralo delo kot nekaj nečastnega. Radi tega naziranja je vladala splošna delomrznost.

Omeniti je treba še to, da poleg sužnjev tudi mnogi svobodni ljudje niso živeli v zadovoljstvu, ker ni bilo tedaj tako urejenih držav kot jih poznamo danes, ampak je v večini državah vladalo *samosilje vladarjev* ter neomejena volja višjih ali nižjih oblastnikov. Kmečkega stanu skoraj ni bilo. Bogati Rimljani, Grki in Egipčani so bili lastniki skoraj vseh zemljišč v državi in vsi drugi so bili le njihovi najemniki, ali hlapci. V tem času je tudi silno cvetelo *oderuštvo*. Socialna beda je včasih prekipela tako visoko, da so se sužnji pa tudi svobodni, toda revni ljudje, večkrat uprli zoper nečloveško izrabljanje po tedanjih bogatinih. Take upore so oblastniki večinoma s silo zadušili. Da bi potolažili svobodne državljane, pa so jim včasih zastoj podeljevali hrano in prirejali cirkuške predstave.

V tej socialno popolnoma razrvani dobi pa se rodi Jezus Kristus.

Kristus seveda ni zato prišel na svet, da bi reševal socialno vprašanje, ampak namen Kristusovega prihoda je bil, da oznanjuje vero in pripelje duše do večne sreče, ki pa ni na tem svetu, marveč v onostranstvu. Vendar pa — in to nas sedaj predvsem zanima — vsebuje Kristusov nauk toliko predragocenih navodil za zadovoljivo ureditev družbe in rešitev socialnega vprašanja, da mora človek danes naravnost presenečen obstati pred bogato stavbo Kristusovih socialnih naukov, ki so tako radikalni in tako sodobni, kakor da bi bili namenjeni prav naši dobi.

Kristus nam kaže pot do večne sreče. Zametava bogastvo, blagruje reveže, blagoslavlja uboštvo, *vendar želi in hoče, da bi se ljudem tudi na tem svetu dobro godilo.*

Kristusov nauk je odpravil suženjstvo. Kristus je namreč učil, da smo vsi ljudje bratje med seboj, da smo vsi sinovi enega Očeta, da imamo vsi brez izjeme neumrjočo dušo in da imamo vsi pravico do nebeškega kraljestva. Ti nauki so polagoma odpravili pogansko naziranje, po katerem se dele ljudje v svobodne in sužnje. Kristusovi nauki so prinesli med ljudi bratstvo in ena-

kopravnost in pod vplivom teh nauk se je zgodila gotovo ena največjih pa nekrvavih revolucij v zgodovini človeštva.

Kristus je posvetil tudi delo. Sam je delal. Njegov rednik je bil delavec in tudi njegovi učenci so bili sami delavci. Tako je s svojim vzgledom pokazal, da je delo nekaj častnega. Delomržnost in lenobo pa je celo izrecno obsodil. Pod vplivom teh nauk se je že zgodaj postavilo načelo, da kdor ne dela, naj tudi ne jé.

Kristus zahteva za delavce pravično plačo. Zato smatra danes krščanstvo utrgovanje zaslužka za vnebovpijoč greh. Krščanstvo obsoja tudi odeduštvo, samosilje vladarjev in oblastnikov ter vse druge številne socialne krivice, ki so se dogajale ob Kristusovem prihodu in ki se dogajajo še danes.

Kristusovi nauki so tudi v socialnem oziru popolnoma spremenili lice zemlje. Odprli so ljudem pot do večne sreče, obenem pa so ljudem pomagali tudi do časne sreče, to je do zadovoljnega življenja na tem svetu.

Pri vsem tem pa ne smemo pozabiti na eno: Kristus ni nikomur obljubljal popolne sreče že na tem svetu. Rekel je celo: reveži bodo vedno med vami. Ravno v tej točki se krščanstvo bistveno loči od drugih zgolj socialnih gibanj, ki obljublajo svojim pristašem »raj na zemlji«, pa seveda tega raja še nikdar in nikjer dati niso mogli.

† *Beloglavec-Krajnc Draga:*

Vesna je tu!

Dahnila je tako gorko,
da je drevje ozelenelo.
Nasmehnila se je tako ljubo,
po gaju je zadrhtelo.
Po livadah so pisane cvetke
zdramile se; sanje težke
sanjale so,
sanjale vso dolgo, belo zimo.
Oj, sanje ve, ki jih pod zemljo
vso zimo sanjale so,
kako je težko vas pustiti,
kako težko od vas se ločiti!
Zato pa zaspane zro v nebo,
v nebo, tak modro in milo.
Vesna je tu!
Krillati pevci po drevju se zibljejo
in veselo prepevajo
v proslavo Pomladi.
Rajske melodije glase se
in kvišku hite k zlatemu soncu.
Vesna je tu!

Narava, ti čutiš njen dih,
zreš nasmeh njen sladak in tih,
gledaš oči nje čarobne . . .
Vesna je tu!
Oj, cvetka ti nežna!
Krasoto vidi tvoje srce,
a kvišku duša želi hrepeneča.
Le vživaj ti biserno roso!
Veseli te sonca svit,
saj kmalu z ostro koso
te pride žanjica kosit!
In vzeti ti bo vonj,
oropan ti cvet,
in strta bo moč,
pozabi te svet.
Zato pa uživaj krasoto sedaj,
radosti odprti srce na stežaj!
Kupe veselja srkaj sladkost,
saj enkrat, le enkrat ti cvete mladost!
Vesna je tu!

J. Pajman:

M. ELIZABETA O. S. Urs.

(Ivana Kremžar)

provincijalna prednica uršulinskega reda v Jugoslaviji

Naša pesnica evharističnega Kralja se je rodila na Glincah pri Ljubljani, spomladi 1878 na 19. aprila. Vera in Lepota sta žarka, ki zgodaj zadeneta čelo tega otroka. Vse njeno življenje je tesno povezano z uršulinskim samostanom v Ljubljani. Že ljudsko in meščansko šolo obiskuje tam, prav tako tudi učiteljske in 1897 maturira na državnem učiteljskišču v Ljubljani. Nato se posveti nadaljnjim študijam in 1902 napravi izpit za meščanske šole iz matematično-tehnične stroke. To pa je še ne zadovolji. Posveti se jezikoslovju in že 1908 napravi še izpit iz jezikovne skupine.

V uršulinski red je stopila Kremžar Ivana takoj po maturi, že leta 1897. in dobila redovno ime Elizabeta. Baš na pragu novega

stoletja, ko se je mnogo ženâ ozrlo po mejniku, ki je stal tam ob vhodu v naše stoletje, in se vprašalo: »Samostan ali svet?« Prav tedaj se je namreč ženi odprla pot k znanosti, do visokošolskega študija. Katoliški ženi je to obogatjenje njenega bistva naložilo novih dolžnosti in novega apostolata.

Že v mladi Cerkvi se je žena, ki je živela v samoti verske skupnosti, bolj uveljavljala kot med svetom. In danes, in vsikdar gre ženi važna vloga v redovnih skupinah, kar pač prožni ženski naravi prav dobro odgovarja. Priznati namreč moramo, da danes število ženskih institucij zdaleka prekaša moške redovne ustanove.

M. Elizabeta je svoje življenje darovala ženski vzgoji in izobrazbi. Kot učiteljica je delovala na uršulinski vnanji in notranji meščanski šoli 1897—1915, bila 1918—1923 ravnateljica vnanje meščanske šole in od 1923 dalje ravnateljica uršulinskega učiteljskišča. Leta 1929. je postala prednica samostana. Tedaj je pričela njena skrb tudi poklicni pripravi redovnic.

Toda skromna in pokorna redovnica M. Elizabeta je žena bistro glave in silne volje. Zaupajoča v božjo Previdnost in po njej v samo sebe, zna biti potrpežljiva in vztrajna. Leta 1931. o božiču je bila imenovana za provincijalno prednico jugoslovanske province zedinjenih uršulink. Toda M. Elizabeta ni ena tistih ženâ, ki mislijo, da nikogar več ne rabijo. Takoj po imenovanju se je podala na večje potovanje po Evropi in se razgledala po tujih deželah.

Meni pa je naloga, da M. Elizabeto predstavim kot slovensko pesnico:

Že leta 1916 je izdala prvi del svojih pesmi »*Iz moje celice*«. Med temi preprostimi pesmimi nas posebno zadrži sonetni venec z akrostihom »Slava Tebi Jezus«. Pesnica se je učila pri Prešernu, si moramo reči. Tudi na šestorici sonetov se čuti Prešernov oblikovni vpliv.

Druga knjiga »*Iz moje celice*«, izšla 1923 je po Sardenkovem vzgledu razdeljena na cikle. Teh je šest.

Tihe celice cvetov je 34, ki so se razcveteli v celici, o kateri pravi:

Pet metrov po dolgem, tri pa počez,
tu notri so skriti zakladi nebes.

Toda te zaklade nebes pozna in ceni le tisti, kogar

»Ni omamila bežna sreča,«

kdor je enkrat do kraja razumel, da je

»Prelest sveta le kaplja blesteča
In večne lepote le medel odsev.«

Zato pesnica prinaša odtlej

»Najlepši v dar, le belih lilij na oltar.«

Zraven pa poje:

»Jaz ljubim kraljevskega Sina,«

potem, ko je našla ljubezen, ki je

»Na trdem križu bila razpeta,
Ljubila je iz sto globokih ran.«

Tem cvetovom tihe celice sledijo *Evharistični kresovi*, kjer poklanja Evharističnemu Kralju

»sonca blagodejni ogenj,
biserni smehlaj zvezdâ.«

Ko pa nato zaslišimo *Gozdnega svetišča speve*, je to že bogoslužje, posegli bi po vinu in vodi in ju prinesli za daritev. Pokleknil bi in trkali na svoja prsa »Benedictus qui venit« in »Agnus Dei«, dokler ne bi

»Kralj vesoljni dvignil roke,
po svetišču na široko
svoj izlil bi blagoslov: *Ite missa est.*«

M. Elizabeta je zlasti tudi pevka slave majniški Kraljici. Četrty ciklus je posvečen Naši Ljubi Gospej:

»Marija, v tempelj duše moje
položi ljubko Dete svoje —
in mesec maj bo meni raj.«

V ta ciklus je uvrstila tudi pesem, katero posveča umrli materi (Ta je odšla v mesecu cvetja in petja, 9. maja 1916 v večno pomlad).

»Od tistega dne sem hodila,
ljubezen je moje stopnje vodila,
saj mater je iskal otrok.«

Ciklus *Duše večno obhajilo* je ponižna prošnja grešnega človeka, in zadnji *Večnih dalj odmevi* nam že pusti slutiti večnosti obljube:

»Oko ni videlo, uho ni slišalo,
srce ne občutilo,
kar je Bog pripravil
tistim, ki ga ljubijo.«

V »*Cvetja na poti življenja*«, v tretji svoji knjigi, nam M. Elizabeta dalje razne deklamacije. Tam je pridejan ljub prizorček »Jezušček med cvetjem« (Vsako cvetko zastopa več otrok, ki so okrašeni z dotičnimi cvetovi). Prizor ima tudi glasbeno prilogo M. Eleonore O. S. U. prav tako tudi »Osem blagrov«, katere je tudi uglasbila M. Eleonora.

Poleg tega je M. Elizabeta kot pesnica sotrudnica naših mladinskih listov: Vrtca, Angelčka, nabožnih listov Bogoljuba in Glasnika, naše Vigredi, ameriškega Ave Marije, zlasti pa naše odlične leposlovne revije Doma in Sveta, kjer sta o njej že izgovorila besedo Cankar in Lovrenčič; nimamo pa lista, ne revije, ne knjižne izdaje, kjer bi plodovita pesnica ne bila sodelovala.

Kot prevajalka nam je podarila Calderonov »Misterij Sv. Maše«.

M. Elizabete »*Srčni rubini svete Male Terezije*« so izšli kot prva izdaja 1927, komaj dve leti za tem, ko je Pij XI. 17. maja 1925 postavil to cvetko verne Normandije na oltar. Kako zelo se je ta cvetka priljubila katoliškemu svetu, vé pač le tisti, ki mu je bilo dano, da je tiste svete dni preživel v Rimu in videl in štel množice, ki so se takrat zgrinjale ob papeževem prestolu, kdor je kdaj klečal tam v daljnji Normandiji, na tihem njenem domovanju in svoje male in velike zadeve njej izročal.

M. Elizabeta nam je podarila te Srčne Rubine male Terezike, ki nas kliče in nas hoče voditi po svoji »mali poti«, da po njej najdemo cesto svojega zveličanja in tudi svoje popolnosti.

Mala Terezika nam kaže pot popolnosti, njena »mala pot« čisto preprosta za vse duše, ki so dobre volje, in tako lahka, da ni človeka, ki bi po njej hoditi ne mogel, in tako ravna, da je izmed vseh najkrajša. To je pot ljubezni, pot otroka, ki ljubi in se popolnoma prepusti volji božji. Terezika nam pravi: »Gospod ne rabi naših del, marveč edinole našo ljubezen, zakaj ljubezen se plača samo z ljubeznijo.«

Vse to res čuti človek, če biva le nekaj ur v svetem kraju v Lisieu. Ko pa je treba Tabor zapustiti in se vrniti v vsakdanje življenje, tedaj stojiš

zopet pred novimi težkočami. In tedaj naj bi z malo Tereziko rekli: »O Gospod, boril se bom za Tvojo ljubezen do večera svojega življenja, saj tudi Ti nisi hotel na zemlji uživati počitka.« Tudi mala Terezika ne išče počitka: želi si dela učenjakov, utrujenosti apostolov, muk mučencev.

»Mala pot« Terezikina je pot otroka, je zavest naše majhnosti, naše ničevosti. Biti majhen se pravi, ne več računati s samim seboj, ampak trdno verovati, »da se majhni otroci ne pogube«. Ni pa je ljubezni brez žrtve in tudi Terezija prizna, da »večkrat grenkost polni njeno dušo do roba«. In to priznanje se nam v njenih ustah zdi kot bolesten odmev Zveličarjeve molitve v getzemanskem vrtu. Kot Zveličar sam, tako tudi Terezika brž vstane, da Ga spremi na Kalvarijo, kjer mu hoče pomagati odkupovati duše in glej — že stega roko po »Križu«. Tudi ona pozna ceno, pod katero včasih dajemo Gospodu, kar On zahteva.

Življenje male Terezike je bilo čisto notranje. M. Elizabeta je prodrla v to notranjost. Prestregla je nekaj odmevov njenih pesmi in jih dala Slovencem na pot »duhovnega otroštva«, ki je malo Terezijo peljala v L j u b e z e n .

Zdi se, da Slovenci radi spoznavajo to »malo pot«, saj so »Srčni Rubini« naše pesnice pravkar izšli že v drugi izdaji, kar je za naše ramere redek slučaj. Druga izdaja je vsebinsko ostala skoro neizpremenjena. M. Elizabeta ji je pridejala le pesem »Iz ljubezni za Ljubezen« in pa malenkostne dodatke.

Med to prvo in drugo izdajo pa je bela Ljubljana v svojem osrčju pozdravila Evharističnega Kralja. Poleti 1935 se je vršil evharistični kongres. Ni pa bil to samo kongres, to nam je bilo vstajenje. Prosteje smo zadihali, glasneje izpregovorili, odkrito izpovedali svojo Vero — Upanje — in še Ljubezen, tedaj, ko je

»Domovina vsa verna
pred monštranco pokleknila.
v hostiji deviškobeli
Kralja kraljev je molila.«

Za te velike dni je M. Elizabeta priredila lepo zbirko evharističnih pesmi »*Slava Sveti Hostiji*«. Pesmi so deloma ponatisnjene iz obeh delov »Iz moje celice«, deloma pa so nove.

Pesem »T v o j Z a k l a d« ali kot se je prvotno glasila »Moj mili dom in sveta Evharistija« je bila tiskana v »slavnostni knjigi« ki je izšla ob priliki evharističnega kongresa na Dunaju 1912 in so bili v njej spisi v vseh avstrijskih jezikih. Urednik je izjavil, da je bila ta pesem ena najlepših v knjigi.

Te zadnje pesmi M. Elizabete, kot vsa zbirka »*Slava Sveti Hostiji*« je vse bolj tajinstveno skrivnostna. Pesmi so tkane iz luči, rose, pomladanskega hlada. Njih ritem dobro poznam, saj je le utrip srca. Če pa ta utrip pospešita včasih ljubezen ali pa brezspanje, takrat tudi njeni stih, kot ona sama, začnejo hitreje udarjati.

M. Elizabeta je pesnica v vseh slučajih svojega življenja, tako je papir sprejel tudi zadnje ponočno upanje tudi tedaj, ko je ob njeni strani že čulo trpljenje. Ostala je pesnica tudi v težkih urah, v urah boja. In tedaj nam je iz svoje globoke vere, svoje naravno plemenite domišljije zapela tiste najlepše pesmi o snežnobeli Hostiji. Zdi se, da je videla odprto že nebo, da je že zaznala tisto nebeško luč in tisto godbo, ki naj jo ponese z zemlje v nebo. Toda njena veličina se razodeva le tistim, ki se skušajo povzpeti vsaj malo nad čas, se za trenutek oprostiti spon samo vnanjih skrbi. Razume pa jo lahko tudi otrok, saj nežni izlivi srca najdejo vprav v otroškem srcu toliko odmeva.

Biografski leksikon, ki postavlja M. Elizabeto na prvo mesto med slovenskimi pesnicami, pravi o njej: Poezija M. Elizabete je izključno lirična, razodeva večinoma religiozna doživetja in refleksije iz svojega samostanskega sveta. Pesmi se odlikujejo z gladko in zvočno ritmiko in zaokroženo obliko ter izražajo mnogo preprostega in iskrenega čuvstvovanja, a večkrat preidejo tudi v molitveno parafrazo. Zaradi svojega refleksivnega značaja še najbolj spominjajo na Gregorčičev pesniški zgled, mnogokrat tudi na Medveda. Posebno ji je ljub formalističen refren in ponavljanje istega motiva v pesniški zgradbi.«

V pomembni Forstovi zbirki »Katholische Leistung in der Weltliteratur der Gegenwart« se navaja le cvetoča ženska literatura pri Hrvatih. Nedavno pa je zbrala Zlata P i r n a t biografijo del ženskih pisateljev v Sloveniji, ki kaže, da delo slovenskih pisateljic le ni tako malenkostno. M. Elizabeti gre kot pesnici med njimi odlično mesto. Njene pesmi zadostujejo, da dajo tistim, ki jih čitajo, visoko spoštovanje do njene gorečnosti, njenega prepričanja in ljubke originalnosti njenega talenta, ki je dodal nekaj edinstvenih biserov zakladu naše verske poezije.

Ko M. Elizabeta v letošnjem letu praznuje 40 letnico svojega učiteljskega in redovniškega poklica, se mnogim čestitkam pridružujejo tudi Vignednice z iskreno željo, da razda še množino lepih in visokih misli, ki jih hrani v svoji duši, v novih pesmih, s katerimi naj obdari zlasti nas, njene bivše učenke, a obenem našo literaturo.

M. G.:

Kraljici v pozdrav!

*Iz tihih trat
je vstala pomlad
in sonca nasula v dobrovo
in tisoč rožnih kit,
veselih,
belih,
v preprogo prelestno je stkala.
V gozdovih njen odmev
je zbudil sladki spev ...*

*Poljana v mladosti je vstala ...
Iz raja
prihaja
k nam večne Lepote odsvit,
Marija v oltarno slavo;
Kraljica maja!
Pozdravljena,
slavljena!*

Iz Pavelčkovih modrovanj

Pavelček je že pet let star. To je tisti Pavelček, ki najbolj visoko vrišči, kadar se z otroki podi po ulici. Saj on bi se ne smel poditi. Ima imenitnega očeta in dobro mamico in prav dobro plačano varuhinjo. Pa vseeno včasih uide in takrat je glasan za devet drugih.

Oči ima kot kak modrijan. Saj ste jih gotovo že videli: sive kot na akvarelni sliki in kot bi s svinčnikom potegnili debel rob okrog njih.

Svojih igrač je sit kot le kaj. Kaj naj sam dela z njimi? Želel bi, da bi mu kdo oporekal, nasprotoval, da bi lahko zagovarjal svoje trditve, da bi gospodoval. Čuti, da je močan zato. Želel bi, da bi imel polno sobo in polno dvorišče takih dečkov kot je on, ali vsaj deklic. To bi bilo nekaj! Pa se tako boje za tla in linolej in za mir. Ko se je zadnjič igral pri njem Vrtačnikov Matjažek, je morala varuhinja brisati za njim. Seveda, če se tako nečastno odreže! Potem pa trpi le on — Pavelček. Sam mora biti z varuhinjo Doro. Ta Dora je prav pusta reč. Ko mamica odide, potegne nekje izpod stola debelo knjigo in gleda vanjo ves božji dan. Nikoli ne sede k njemu na tla. Kdor pa hoče biti njegov prijatelj, mora sesti k njemu. Če pa Pavelček kaj vpraša, ga neprijazno pogleda in pravi: Ne vem, mamico vprašaj.

Za šmarnični otar ... (Fot. Fr. Krašovec.)

Menda so ji naročili tako, da ga kaj krivega ne nauči. In ona presneto vestno vrši ta ukaz. Kadar gresta na izprehod, bi ga najraje na verižico pripela kot belčka. Ničesar ne sme od blizu pogledati, nikamor naglo stopiti, samo spodobno se mora sprehajati, ker je sodnikov sin. In če to Doro kaj prav važnega vpraša, se mu neumno smeji.

Enkrat na dan je pa le prijetno in lepo. To je takole proti večeru, ko pride mamica domov. Umije si roke in pride k njemu. Skobaca ji na kolena in potem se pogovarjata. Ali danes je ni. Pavelčku je strašno dolgčas.

»Dora! Povej mi no, zakaj gledaš vedno v knjigo?«

»Čitam.«

»Pa daj glasno kot očka.«

»Ne.«

Pavelček sedi na tleh in iztegne svoj kratki, debeli prstek do knjige:

»Kaj je tule zapisano?«

»Joj, kako si siten! Igraj se! Kje so te neki dobili.«

Mali umakne prstek. Dora čita.

Čez dolgo se deček spet oglasi:

»Kje?«

»Prosim?«

»No, kje?«

»Kaj kje?«

»Kje so me dobili?«

Varuhinja dvigne knjigo do obraza, da bi prikrila smeh. Ali Pavelček ga vidi.

»Zakaj se smeješ? Povej mi!«

»Ne vem, mamico vprašaj.«

»Veš.«

»Ne vem.«

Pavelček sedi na tleh in premišlja, kje so ga dobili.

Zvoni.

Dora vtakne knjigo pod stol in vstane. Pavelček teče pozdravljat mamico:

»Mama, mama!«

»No, sinek?«

»Dora se mi smeje. Zakaj se mi pa smeje?«

»Ne vem, vprašaj jo.«

Deček obstoji. Mama odgovarja kot Dora. Omlahnejo mu sveže misli. Tih odide v sobo in zleze na svojega lesenega konja. Čelo mu nasloni na belo grivo. Dora se boji.

Mama pride za njim, sede kraj njega na stol in čaka. Mali se ne gane.

»Si bolan?« Potiplje mu čelo, dvigne glavo in gleda vanj. Otrok je žalosten. Gospa pogleda v dekleta, ki še vedno stoj:

»Kaj je?«

»Gospa, otrok me nima rad.«

»Pavelček?«

»Mama, samo smeje se mi, povedati pa mi noče.«

»Kaj?«

»Kje si me dobila.«

Gospa lahno zardi, pestunja vleče usta, otrok gleda široko in čaka.

»Pojdite, Dora.«

»Nasloni glavico k meni, fantek. Ali kaj slišiš?«

»Slišim, trka.«

»To je srce, mamino srce. In moj fantek je v maminem srcu zrasel.«

Pavelček leži v materinem naročju, poslušna utripe njenega srca in gleda, gleda mami v obraz:

»V srčku?«

»Kraj njega.«

»Zrastel?«

»Zrastel kakor rožica zraste na tvoji gredici.«

»Mama!«

»No, kaj?«

»Ali sem bil priden takrat?«

»Bil.«

»Kako velik srček pa imaš?«

»Kot je moja pest.«

»Kako majhen sem pa bil jaz?«

»Pikica.«

Pavelček se smeje od vsega srca.

»Mama, ti imaš zlat srček, ne?«

»Kdo ti je to rekel?«

»Vse mamice ga imajo, je rekel očka.«

»Res?«

»Ampak, zakaj se je Dora smejala? Ali ona to ve?«

»Ve.«

»Pa zakaj mi ni povedala?«

»Kaj pa je delala?«

»Čitala je.«

»Čitala? — Potem je kaj smešnega čitala.«

Pavelček je zdrav. Zadovoljno se ziblje pri mami, smeje se, a naenkrat spet zastrmi:

»Mama, kot rožica, praviš. A kako si me utrgala?«

»Bog mamice posebno čuva. Pošlje jim težak spanec in ko se zbude, joka dete poleg njih. Ko sem se jaz zbudila, si mi s palčki kazal figice. Z obema rokama, takole.«

Pavelčku je vse všeč, vse razume. Zavoljo figic ga je sram:

»In kaj je očka rekel? Ni bil hud?«

»Očka je hitel delati, da je več zaslužil in nama kupil vse, kar imava. Če bi očka ne imeli, bi mi Bogec tudi tebe ne dal. Sama bi ne mogla zibati tebe in služiti kruh.«

»Mama, kadar bom velik, bom očka.«

»Boš.«

»Kaj boš ti takrat?«

»Srebrne lase bom imela.«

»Srebrne?«

»Srebrne.«

»Srebrne lase in zlato srce. Ali boš lepa!«

Pavelček ima v mraku še večje oči. Gleda mamo in ne ve, kaj bi ji od sreče povedal.

Sestra Dragica

(*Nadaljevanje.*)

Hitela je po cesti, da jo je Katra komaj dohajala. Katra jo je spremila prav do praga. Ko je Ivanka od znotraj zaprla vrata, je šla dalje. Ko je njena senca utonila v nočni mrak, se je iz drevesnih senc ločila druga senca in se napotila k oknu. Bil je Mirko, ki je slonel ob jablani in zbiral misli in iskal besed.

Komaj je Ivanka dospela v svojo sobo in poslala vzdih k Bogu, že je potrkal na okno. Zdelo se ji je, da je potrkal na njeno srce. Ko blisk jo je spreletela misel, da ne sme, ne sme odpirati okna, ne sme govoriti s fantom, ki bo kmalu duhovnik, pa še ponoči — — —

Razum je ukazoval mrzlo, trdo, a srce je zavpilo: Dovolj dolgo boš služila razumu — tudi jaz imam svoje pravice; ne smeš me popolnoma zatreti! Srce je vpilo in prepilo . . .

Tiho je odprla okno in mu podala roko.

»Ali si prišel po šopek, Mirko?«

»Ne po šopek, po tolažbo, po gotovost. Reci, reci, da ni res, da ne pojdeš!«

»Pojdem, Mirko, res pojdem!«

Krčevito je stisnil njeno roko in jo položil na svoja prsa. Čutila je, kako neznansko mu utripa srce, tudi njeno je začelo utripati z njim, ko ga je poslušala: kar trgalo se je iz njega:

»Ivanka, še veš? Pod onole jablano sva se igrala takrat, ko sem te vprašal, kaj boš, ko boš velika? Odgovorila si v otroški preprostosti, da boš mamica, ker so tisti otroci, ki nimajo mamice tako nesrečni. Jaz pa sem odgovoril: jaz bom pa ata. Tedaj še nisem vedel, kaj govoriva. Danes razumem vse. Še kot deček, kot dijak in zdaj še vedno mislim na to, da bi te osrečil. Ivanka, ti pa hočeš v samostan in uničiti za vselej te moje in tudi svoje najlepše sanje. Ivanka, ne hodi! Ti nimaš poklica za samostan!«

»Mirko, ne morem drugače.«

»Zakaj ne moreš, povej, zakaj?«

»Ne vprašuj, Mirko, zakaj! Ti hodiš v šolo, vedno bolj se oddaljuješ od mene, vedno večji je prepad med nama, jaz pa v delu in vsakdanjosti pozabljam še to, kar sem se naučila v ljudski šoli. Z vso dušo hrepenim po znanju in resnici; ker tega drugače ne morem doseči, sem se sprijaznila z mislijo, da grem v samostan in na ta način dosežem uresničenje svojih sanj.«

»Torej, znanju na ljubo žrtvuješ vse drugo? Znanje ti je ljubše, ko srečna bodočnost ob moji strani?«

»Ne muči me, Mirko! Reci, ali ne boš ti pozneje, ko boš ugleden, učen mož, drugih misli? Sploh pa si moje otroške sanje uničil že davno. Ti boš vendar duhovnik!«

»Kdo to pravi, da bom? — !«

»Pa mislijo vsi in tudi jaz sem mislila.«

»Ti si mislila, toda poslušaj! Nikdar ne bom duhovnik! Nikomur še nisem tega povedal, tudi tebi ne. Če bi to vedeli, bi me ne pustili dalje v šoli, zato moram molčati. Ivanka, še nekaj let, pa bom povedal vsem in prišel bom po tebe in te vzal s seboj. Najine sanje bodo resnica!«

»Mirko, to ni mogoče. Vsa vas in vsa okolica bi kazala za nama s prstom in naju zasmehovala!«

»Na ljudi se ne oziram. Poznam samo enega sodnika in ta je — Bog. On ve, zakaj mi je položil v dušo tvojo sliko in mi ni dal veselja za duhovski poklic. Ivanka, zdaj veš, da ne smeš v samostan!«

»Mirko, ne morem več nazaj z besedo! Vse je dogovorjeno, že jutri se odpeljem. Mirko, one lepe otroške sanje, se ne morejo nikoli uresničiti. Če tudi danes še misliš tako, vendar, ko boš dovršil študije, boš mislil drugače. Če ne boš postal duhovnik, boš poiskal družico, ki ti bo tudi v izobrazbi enaka.«

»Tudi ti se lahko izobrazuješ; jaz ti bom nosil knjige. Samo ne hodi v samostan zaradi ljudi in ne žrtvuj ljudem in znanju na ljubo vse življenje. Pomisli, vse življenje!«

»Mirko, čemu me mučiš?«

»Čemu? Ker si mi draga, ker te imam rad, tako rad, ko te še nihče ni imel in te ne bo. Da, Ivanka, zato! Premlada si še, da bi me popolnoma razumela. Že davno nosim v srcu tvojo sliko; nisem ti govoril o tem, ker sem se te bal prezgodaj vzdramiti iz otroških sanj. Všeč so mi bile otroške sanje, draga si mi bila v svoji nevednosti. Čuval sem nad teboj, kakor brat nad sestro in čakal, da se razvije in vzbudi želja po materinstvu v tebi. Danes vidim, da sem ravnal napačno. Že davno bi ti moral povedati, da te ljubim. Če bi to storil, bi mi bilo prihranjeno današnje gorje.«

»Žal mi je, da trpiš radi mene, Mirko. Drag si mi, ko moj rodni brat. Zakaj mi nisi prej tako govoril, kakor mi govoriš danes?«

»Zakaj nisem? Ivanka, vsak tvoj dih je ustvarjen za ljubezen, za srečo, vsaka misel v tebi je dozda veljala družinskemu življenju. Ko si se smejala in šalila, ko si prepevala, ko si se igrala mamico, vselej si ravnala v skladu s svojo notranjostjo. Dobra mamica, vzgledna žena lahko postaneš, toda srečna redovnica ne boš nikdar. Ko bi imela mater, bi ti prav tako govorila. Drugi ljudje so pa sebični. Za svojo puhlo čast so pripravljene žrtvovati tvojo srečo, tvojo bodočnost.«

Vedno bolj razburjeno je govoril in dekletu je postajalo tesno in bridko, da je zajokala. Tedaj je hitro spet ublažil glas in božajoč jo, nadaljeval toplo in mehko:

»Ne jokaj! Rad te imam in zato sem se razvnel. Vem, da so drugi krivi tega, da ne moreš slediti hrepenenju svoje duše. Pojdi torej, Ivanka, potolaži svoj znanja željan duh, obogati svoje srce in voljo! Mlada si še, tvoje srce še spi, zastonj ga danes dramim. Toda pride čas, ko se zbudi samo ob spoznanju, da je še nekaj večjega od hrepenenja po znanju in

resnici. Takrat, Ivanka, — obljubi mi to — takrat se spomni današnjega dne in mojih besed. Takrat, Ivanka, premisli resno pred Bogom, kam te kliče notranji glas. Če boš spoznala, da te res kliče Bog in njegova milost, da mu v samostanu služiš, bodi srečna! Ako pa tvoje srce, ko prideš do znanja in spoznanja, ne bo našlo v samostanu sreče, vrni se! Pridi nazaj, vrni se! Naj pride to spoznanje kadarkoli, vrni se! Ne oziraj se pri izbiri poklica na ljudi, delaj po svoji vesti! Naši ljudje te bodo obsojali, jaz bom pa čakal na te in te sprejel, da te popeljem do sreče. Čakal bom na te, ljubil te in ako se vrneš, objel z isto ljubeznijo kot nocoj.«

Privil jo je v objem in jo vroče poljubil na zardelo lice.

V Ivanki pa je vstajalo nekaj novega, nekaj neznanega. Odprl se je v srcu cvet prve ljubezni. Dvoje mladih src je pozabilo na ločitev in samostan, na strice in tete, na širni svet in mislilo na bodočnost, ki jo bo spremljala sreča in čista ljubezen. Bila sta srečna.

Kako dolgo je ta sreča trajala? Samo nekaj trenutkov. So trenutki, ki nam ko blisk odpro pogled daleč v življenje. Tedaj je petelin zapel, njegov glas je zdramil dva mlada človeka iz sanj in ju postavil v resnično življenje. Odtegnila sta se drug drugemu, da so minile lepe sanje o sreči in ljubezni. Ivanka je tiho spregovorila:

»Vedno sem mislila, da si dober, a danes sem spoznala, da si edini, ki me razume. Vsi pravijo: nazaj ne smeš! Tam moraš ostati, moraš vztrajati, ti pa praviš: vrni se!«

»Jaz pravim še več: vrni se kadarkoli in kakršnakoli, Mirko te bo sprejel.«

»Mirko, hvala ti! Zdi se mi, da nisem več tista kot včeraj. Začel se je v meni boj, ki bo odločil mojo bodočnost. Mirko, obljubim ti, da bom izbrala le tisti poklic, ki bo odgovarjal moji notranjosti, v katerega me bo poklical Bog, ki je oče vseh sirot.«

»Ta tvoja obljuba me tolaži. Mislil bom nanjo in čakal. Če se ne vrneš, bom vedel, da si srečna. Rad se bom odrekel lastni sreči. Zdaj mi daj še šopek, prvi šopek in mogoče tudi zadnji.«

Pripela mu je šopek in šepetala vmes:

»Prvi šopek, ki sem ga povila, dajem tebi. Če bom še kdaj povijala šopke, jih bom le tebi. Če pa jih ne bom tebi, jih ne bom nikomur. Noben moški ne bo dobil šopka iz mojih rok, samo ti, nobeden drugi!«

»Ivanka, tvoj šopek me bo spremljal skozi življenje do oltarja, ali s teboj do groba, kakor bo odločil Bog. Nikdar mi ne bodo druge roke podajale cvetja razen tvoje.« Nežno je dvignil njeno roko do svojih ustnic in kakor prej njen obraz, tako je zdaj poljubil njeno belo roko. Ni mu je odtegnila. Tedaj je med poljubom padla solza na njeno roko, vroča solza Mirkova . . .

»Mirko!«

»Ivanka! Ivanka!« Samo njeno ime se mu je iztrgalo iz razbolele duše. Vse ono, za kar je prej rabil toliko besed, toliko izrazov, je povedal

zdaj s tem vzklikom, povedal še več. In kar je manjkalo v besedi, je dopolnil njegov temni, vroči pogled.

V njem je bil svet, ki je vabil, obljuboval — obljuboval vse nekaj drugega kot knjige, šola in znanje. Kaj je večje in lepše? Ivanka je bila premlada; zato še ni mogla spoznati sebe same, njega in skrivnosti življenja, najlepše in najsvetejše skrivnosti.

Prvi cvet.

(Fot. Fr. Krašovec.)

Poiskala ga je med knjigami in mu dala skrbno zavitega.

Tako pa je bila tako majhen otrok, ki mu je ljubši naslikan konj, ko živ in cvetka iz papirja ga veseli tako ko naravna. Tudi njena tolažba je bila tolažba otroka. Pobožala je rahlo Mirkovo roko in mu govorila:

»Ne bodi žalosten Mirkec! Če hočeš, ti dam svoj dnevnik za spomin. Tisti zvezek, ki si mi ga kupil ti. Velikokrat sem pisala vanj.«

»Daj mi, Ivanka, vsaj to za spomin!«

Petelin je zapel že drugič. Nekje na vasi so že zaškripala vrata. Na vzhodu je žarela danica in budila iz nočnega sna mlado jutro. Od Drave se je vzdigovala lahna bela meglica in legala na polje in objemala vas. Še en poljub in Mirko je stal pred zaprtim oknom. Kakor bi se zaprla pred njim rajska vrata, tako se mu je zdelo. Čakal je še nekaj časa nem, nato pa odšel po vrtu. Naslonil se je ob deblo jablane in se znova vdal svojim težkim mislim:

Tu, tu sva se igrala, jablana je cvetela nad nama in naju obsipala s cvetjem. Zorela so jabolka in rdeče-rumena padala v mehko travo nalašč za naju. Kolikokrat sem plezal na to drevo, da ji pokažem svoj pogum, ali pa, da ji odtrgam zadnje jabolko, ki je še viselo na skriti veji. Mislil sem, da naju bo vse življenje nebo obsipalo s cvetjem.

Snel je klobuk in poduhal dišeči šopek. Spomin! Kot rdeči nagelj je moja ljubezen, zeleni rožmarin, moj up in na vzhodu zarja, lepa jutranja zarja. Okrog mene pa je noč, sama noč, temna in tiha.

Ivanka, ljubljeno dekle!

Kaj mi bo prinesla bodočnost? O, ko bi le za hip mogel odgrniti zaveso in videti, ali je kje združena najina pot! Ali je morda prvič in zadnjič zrlo v mene dvoje jasnih, sinjih oči?

Ne, bolje je, da ne vem. Tako mi vsaj upanje ostane, upanje, na katero je vredno misliti, za katero je vredno živeti.

In če mi nemila usoda uniči tudi to?

Tedaj, Ivanka, hočem biti tebi enak. Ako naju Bog res ne more združiti, naj naju oba posveti.

O, nebo! Ali boš zahtevalo res tako žrtev od naju ?

Bog, Bog ljubezni! Ti nama pomagaj!

Ivanka ni mogla zaspati. Sedela je v postelji z široko odprtimi očmi. Strmela je v temo; ni je bilo groza črne noči. Saj je v tej temi videla drag obraz, ki je bil lep kljub bolesti, ki je bila razlita na njem. Blestelo se je njegovo visoko belo čelo, pod njim so žarele temne oči, mehke kot žamet in vendar — drzne in smeje. O, te oči! Kako gledajo v srce! Čudna moč je v njih!

Vstala je zgodaj in šla na vrt. V sobici ji je bilo pretesno; saj tudi reka prestopi čez prod in morje in jezero, ako jih razburja vihar. V njeni duši so valovila čustva, kakor bi jih bil razgibal silen orkan. Pa se jih je dotaknil samo topel pogled.

Zvečer je bila še otrok, brezskrben, poln sanj. Poljubi in vroči pogledi pa so jo zbudili iz sladkega sna.

Mirko, zakaj si storil to? Zakaj si z vročim poljubom vzbudil v njej ono, kar je bilo njej sami še neznano?

Da, Mirko, tvoj poljub je padel v njeno dušo in odgrnil skrivnost, ki je počivala v njej. In to zdaj? Zakaj nisi storil tega prej, ko še ni bilo prepozno? Prišel si zdaj in izbral najlepši prostor v njeni duši. Njeno srce

je prepojeno z mislijo nate in nikdar ne bo pozabilo tega, še bolj bo razboljeno in nemirno kakor dozda . . .

Ivanka je čutila svoj nemir. Sladka otožnost je objemala njeno dušo. Ali si že začela boj?

Da, boj je začela mala Ivanka, boj, ki ga bojujejo le tisti, ki so poklicani, da hodijo posebno pot skozi življenje; tisto težko trnjevo pot, ki je tako bridka in vendar lepa, da jo vsak, ki hodi po njej, vzljubi kljub bolečinam in solzam. Mnogo onih, ki jih ljudje izobčijo iz svoje srede, hodi po tej poti. Pogani so prižigali kadila svojim malikom, današnji ljudje slave velikokrat — mesene malike.

Ivanka se je spomnila, da je to njen zadnji, poslovilni dan; začela se je poslavljati od cvetočega vrta in od svojih rož. Sadila jih je in jim prilivala, drugi jih bodo pa trgali. Poslovila se je od njih, in tudi od zelene trate, od jablan in vsega, kar je raslo na vrtu. Nato se je vrnila v hišo. Na pragu jo je ustavil Karo, hišni čuvaj in se ji dobrikal. Pobožala ga je, da je veselo zamahljal z repom in jo gledal zvesto in razumno. Šla je nazaj čez dvorišče in stopila v hlev. Oba konja sta se ozrla in veselo zarezetala. Stopila je k njima v stajo in ponudila vsakemu košček sladkorja. Pozobala sta ga hitro, kakor to delajo otroci in še iskala.

Naslonila se je na pramčka in se ga oklenila okrog vratu. Glavo je naslonila na temno grivo. Prišel je stric in jo videl. Rad bi se bil pošalil, pa ga je nekaj prijelo v grlu. Obrnil se je in odšel v kravji hlev, Ivanka pa je tekla v hišo. Za njo je tekel Karo, ki jo je čakal pred hlevom.

Teta je klicala k zajtrku. Počasi se je zbrala družina okrog mize. Celo vedno leni Francek se je skobacal s postelje in prišel k mizi, seveda neumit in nepočesan. Oči so se mu kar lepile. Ko so odmolili, ga je Ivanka peljala k skledi vode in ga umila. Za slovo te umijem, je rekla smehljajoč. Še počesala ga je lepo na prečo. Šel se je gledat v zrcalo in ugajal je sam sebi. Postalo mu je žal, da Ivanka odhaja. Kdo ga bo zdaj umival in počesal? Mama nikoli ne utegne, vedno mu pravi, da je že sam dovolj velik. Saj velik je, ampak neroden in len, voda pa mrzla. Postalo mu je žal, da je tolikokrat nagajal Ivanki, jo celo zmerjal in zatožil mami, če mu je le kriv prst pokazala. No, pa takrat še ni slutil in ni vedel, da bo Ivanka postala nuna, tako lepa nuna z gloriolo okrog glave.

Ivanka je hitela iz hiše na dvorišče, od tam v hlev in nazaj. Z njo ali za njo je tekel Francek in Karo. Oba sta pozabila na igro in tudi drug na drugega.

Prišle so sosede, tete in botre in stara in tudi mlajša dekleta: nekatere z resnim namenom, da še enkrat sežejo Ivanki v roke, večina pa zato, da napase svojo radovednost. Naročale so Ivanki, naj jih ne pozabi potem, ko bo nekaj več ko one in naj tudi moli za nje, ko bo nuna. Ivanka je raztreseno obljubovala, bile so ji v nadlego. Motile so svečanost slovesa in njene misli. Umaknila se jim je v svojo sobico, in stopila k oknu. Nočni dogodek je oživel pred njo.

Naslonila je obraz na šipe in vzdihnila: »Šopek sem mu dala, s šopkom tudi del svojega srca. O ti, ubogo moje srce! Kaj je s teboj?«

Prišla je teta in jo opomnila, naj se obleče. Stala je zraven nje in popravljala tu čipke, tam pentlje, uravnavala gube, vmes pa delila zlate nauke: o hvaležnosti, o pobožnosti, o sreči, ki jo čaka, do katere ji je pravzaprav le ona pomagala, o udobnosti samostanskega življenja in časnih in večnih dobrotah redovnega poklica. Ne bo ji treba težko delati, kakor morajo kmetice, ne bo se ji treba jeziti nad sitnim in čmerikavim dedcem, ne trpeti z otroki. Višje nune samo molijo, jedo in se sprehajajo po vrtu, ki je menda lep ko raj. Če ji bo težko, včasih seveda pride kakšen križ, naj samo pomisli, da je tu med svetom še veliko več in težjih križev.

In vztrajati mora na vsak način, pa naj bi bilo še tako težko: saj vse mine dobro in slabo. Vrniti se domov bi bilo sramota, sramota zanjo in za hišo. Te sramote njena teta noče doživeti. Zato naj Ivanka, če ji pride taka skušnjava, pomisli, da zanjo odslej ni več doma. Če se vrne, naj si išče doma drugje, tukaj so zanjo zaprta vrata.

Le nekoliko je poslušala. Njene misli so begale zdaj h knjigam, zdaj k Mirku. Zadnje naročilo je pa dobro slišala in razumela: nazaj ne sme! Ta dom od zdaj ni več njen dom in vse to zdaj ni več njeno. Na srce ji je legla silna žalost, pa se je stresla in si rekla: Kaj mi bo ta dom! Ozek in majhen je! Moj dom bo znanje, umetnost; ta dom je obsežen, prostran.

Stric je napregel pramčka v koleselj, se vsedel in čakal. Tedaj je prišla iz hiše Ivanka in z njo cela truma žensk in otrok. Nekateri so jokali, drugi pritiskali robce na suhe oči. Mali Francek je v resnici tulil in ko ga je Ivanka poljubila, se ji je obesil okrog vratu. S silo ga je odtrgala teta od nje, češ, da ji bo zamazal lepi beli ovratnik. Nazadnje se je Ivanka le odtrgala od vseh in sedla na voz. Dekleta so ji dala lep šopek cvetja. Stric je pognal in koleselj je zdrdral z dvorišča na cesto. Orzla se je in zamahnila v slovo. Mimogrede je njen pogled preletel sosedovo hišo in — videla je Mirka, ki je stal za oknom. Zamahnila je še enkrat v pozdrav njemu.

Stric je vozil počasi. Če tudi se ni ogreval za samostan in redovne poklice, ga je zdaj vendar le veselilo, ko so ljudje zijali v Ivanko in jo pozdravljali, kakor, da je že »častita mati«. Tudi drugi, ki niso poznali Ivanke so se radovedno ozirali za vozom. Obleka dela človeka, pravijo ljudje. Ivanka je bila v moderni obleki prava mestna gospa. Cvetje v njenem naročju je zbujalo splošno pozornost.

Ljudje s svojim zijanem, lepa obleka, cvetje v naročju, lepa vožnja, vse to je olajšalo Ivanki ločitev. Ni imela časa misliti na ločitev. Komaj da je potočila solzo, ko je sedla na voz in še ta — Bog ve, komu je veljala.

Šele tam zunaj sredi polja, se je zavedla, da za vselej zapušča ta kraj. Pobožala ga je z ljubečim pogledom in nekaj težkega ji je leglo v dušo. Polje jo je s svojim bogastvom ustavljalo in zadrževalo. Lepo je bilo vi-

deti valujoče njive, med svetlimi rženimi njivami so se zlatile pšenične. Pekoče sončne žarke je blažil rahel vetrič in v tem vetriču je bila tiha pesem, proseča in vabljiva: ne hodi!

Ivanka je prisluhnila tej pesmi.

»Oha!« Stric je ustavil konja pred neko hišo. Neko dekle, ki je šlo iskat v tujino boljšega kruha, je prisedlo. Tako so se zmenili že poprej. Seveda se je tudi tu nabralo polno ljudi. Stric pa je priganjal in tako so kmalu nadaljevali svojo pot.

Dekle, ki je prisedlo je bilo dobre volje. Takoj je začela z Ivanko pogovor. Stric ju je opazoval izpod čela in si mislil: ne vesta, kaj je dom. Ej, deca, tudi jaz nisem vedel, pa me je vojna naučila. Jokal sem tam v strelskih jarkih, ko sem se spomnil naših lepih njiv in temnih gozdov, naših vasi in naših deklet. In Ivanka je otrok naše zemlje. Če je v njej le malo naše krvi, — tedaj . . .

Privozili so na kolodvor. Na tračnicah je stal vlak. Pramček je strigel z ušesi, nič kaj mu ni bil po volji ropot in šum. Še enkrat ga je potrepkala Ivanka po vratu. Stric je med tem znosil kovčke in jih oddal. Nato se je hitro poslovil, ker ni hotel pokazati ganotja. Obrnil se je v stran in si segel z roko čez oči, nato pa pognal. Preden je zavil za hrib, se je pa vseeno obrnil in zamahnil z okorno roko. Ivanka je mahala z robcem. Ko ji je izginil izpred oči, se je obrnila in zajokala. Toda ni bilo časa za jok. Sprevodnik je že klical. Hitro sta stopili na vlak in poiskali udoben kotichek. Že se je vlak premaknil. Ivanka je planila k oknu, hotela je še enkrat objeti z očmi domači kraj, ki ga za vedno zapušča.

Nikdar se ji ni zdel tako lep, ko v tem trenutku. Čutila je, da zapušča nekaj, za kar ni nadomestila. Vlak je zavil za hrib, drug svet se je odprl, še vedno enako lep, a Ivanka je zaprla oči in z zaprtimi očmi zrla valujoče polje, vas in gozd v ozadju in svoj dom. Ko je spet odprla oči, je bil kraj že popolnoma drug. Ob progi je valovila in drla kalna Drava, kakor bi se hotela kosati z železnico. Na obeh straneh je bil hrib, le tu in tam mala njivica v rebri.

Sedla je in se naslonila v kot. Nič več je ni zanimalo. Šele pred Mariborom je spet stopila k oknu. Bil je večer in mesto je žarelo v lučkah. Pogled jo je očaral, saj ni še nikoli videla mesta ponoči. V Celovcu je bila sicer parkrat, pa samo podnevi.

V Mariboru sta prenočili pri neki sorodnici. Ivanko je vleklo, da bi šli nekoliko po mestu, pa so ugovarjali, češ, da bo zjutraj zgodaj dan.

Drugo jutro je bilo megleno; mesto je izgledalo pusto in tuje. Vsa sinočnja lepota je utonila v megli in celo ljudje so bili vsi mrki in mračni in lepe, visoke hiše puste in sive. Ivanka se je spomnila valujočih njiv in zelenega gozda.

(Dalje prih.)

*

Majniški Kraljici pozdrav

V svetiščih se verniki zbiramo,
— otroci krog matere svoje,
pri tvojih oltarjih se zgrinjamo,
ko majnik veselo ti poje,
deviška Mati Gospodova,
od vékov izvoljena,
najlepša hči izmed vseh žená,
Marija, nebeška Gospa,
kraljica majniška!

Pred tvoje podobe prihajamo,
ko majnik prepeva v naravi,
in cvetje in srca poklanjamo
— kraljici v lepoti in slavi,
deviška Mati Gospodova,
od vékov izvoljena,
najlepša hči izmed vseh žená,
Marija, nebeška Gospa,
Devica blažena! —

Pozdravljena bodi, pozdravljena!
Modrost te je Večna izbrala...
O, ljubljenska božja, zahvaljena:
človeštvu si Jezusa dala! —
Deviška Mati Gospodova,
od vékov izvoljena,
najlepša hči izmed vseh žená,
Marija, nebeška Gospa,
kraljica majniška!

Dobrotno naklanjaš nam milosti,
na nas se oziraš ljubeče,
Zveličar ti dal je usmiljeni
mogočnost priprošnje goreče,
deviška Mati Gospodova,
od vékov izvoljena,
najlepša hči izmed vseh žená,
Marija, nebeška Gospa,
Devica blažena! —

Pomagaj nam, Blaga, v sedanjih dneh,
da čednostno bomo živeli,
da zmagamo zlobo svetá in greh,
da homo v nebesih ti peli:
Deviška Mati Gospodova,
od vékov izvoljena,
najlepša hči izmed vseh žená,
Marija, nebeška Gospa,
na veke slávljena!

DEKLIŠKA KA

Drf:

Āpostolat izobraženke

(OB TEČAJIH KA)

Četudi še ni rešen problem življenjskega položaja izobražene žene, bodí že njen poklic akademski ali kaj manjšega, pa je že davno rešen problem, ali naj bo tudi izobraženka sodelavka za božje kraljestvo na zemlji. Na to vprašanje je mogoče odgovoriti samo z najjasnejšim da.

Da, zato, ker je na zapoved ljubezni do bližnjega profesorica, uradnica, zdravnica enako vezana kot vsak drug človek.

Da, zato, ker papež v svojem pozivu k organiziranemu sodelovanju laikov z duhovniki ni nikogar izvzel, ki ima zmožnosti in se zaveda odgovornosti.

Da, zato, ker so možnosti izobražene žene mnogo večje kot preproste žene, in če rastejo darovi, raste po besedah sv., Gregorija Vel. tudi odgovornost za nje. Učiteljica in visokošolka bosta našli mnogo več možnosti za izvrševanje apostolata v sedanjih zamotanih časih kot pa preprosto deklet z dežele, ki bi mogla delovati v mejah svoje izobrazbe.

Da, zato, ker ravno ženski izobraženi stanovi še posebno potrebujejo apostolskega dela iz svojih vrst za svoje vrste, ki so pa često že preveč versko in moralno zrahljane. Kdo ne ve za propad vere in morale med nameščenkami v mestih? Kdo si upa tajiti, da ogromna večina učiteljic rabi versko-moralne prenovitve, da bo mogla biti kos svojim velikim vzgojnim nalogam v šoli in izven nje? Veliko število akademsko izobraženih žena različnih poklicev v svoj delokrog niti zdaleč ne prinese tiste duhovne sile, ki bi morala prenavljati preveč zmaterializirane razmere, naj bo to v šoli, bolnici ali v uradu.

Nasteti da zahtevajo nujno drugi da, ki se mora roditi v srcu vsake katoliške izobraženke, ki je še dobre volje . . . Brezbrižno nadaljevanje svoje uglajene življenjske poti — brez smisla za reševanje duš v naših dneh, to je usodna katoliška staromodnost, ki nam povzroča samo škodo. Izobražene žene in dekleta, ki jim je vera in morala še nekaj važnega in svetega — in kateri ni, če je res izobražena! — se morajo začeti vse bolj živahno zanimati za versko-moralni položaj svojih sovrstnic. Žena je res po svoji naravi bolj pasivna kot aktivna, — dasi nam to žena revolucije krvavo demantira — vendar pa je tudi njej po naravi dana neka aktivnost, ki ji najbolj pristojna. To je aktivnost tihega, drobnega, ljubezni in žrtve polnega dela v poklicu. Prav po taki dejavnosti lahko izobražena žena tudi neizmerno dobrega stori za duše kot pomoč duhovnikom. Sebi primerni apostolski dejavnosti pa se ne sme nobena, najmanj pa izobraženka odpovedati. Glas časa — glas božji! Nebeško kraljestvo silno pomankanje trpi, ker je odpovedala izobražena žena. Pod vplivom preteklih časov in mišljenj še vedno tudi sama misli: če sem izobražena, ne smem biti katoliška, ali vsaj apostolsko delavna ne. Ravno nasprotno hoče Bog po papežu v sedanjem času: ravno zato, ker si izobražena, moraš biti apostolsko dejavna.

Dosedanja skušnja organiziranega apostolskega dela izobraženek pri nas in drugod kaže presenetljivo sprejemljivost za apostolsko izobrazbo in vzgojo pri izobraženkah. Često se jim zdi, kot da so šele v tem našle svojo pravo podobo. In najbrž bo za premnoge profesorice, doktorice, uradnice, učiteljice ali samo visoko izobražene gospe brez posebnega poklica resnično, da niso izpolnile svojega mesta in tudi ne hrepenenja po tistem zadovoljstvu v srcu, dokler niso kot ponižni apostoli stopile za prvimi ženami, ki so Jezusu pomagale graditi njegovo kraljestvo.

Nekdo je napisal besede: ali apostol ali apostat. Ne bi li to v neki meri veljalo prav za izobraženke? Če svojih velikih darov in uglednih poklicev nočejo porabiti tudi za svojega Kristusa in Njegovo Cerkev, ali niso na nek način zelo nezveste do Njega? Dal Bog, da bi tudi izobražene žene in dekleta začutile v svojih dušah veliko odgovornost za duše drugih!

† *Beloglavec-Krajnc Draga:*

Večerna priroda

Že zarja večerna blede . . .
Tam zvezda že zlata brli;
prav ljubko miglja
in gleda z neba.

Nebo je tak sinje, lepo,
tak milo, temnomodro.
Narava že sanja, že spi . . .
kakor utrujena se mi zdi.

Sapica pomladna pihlja,
na drevju list vztrepeta.
In bajke si stare na uho
pravi listje, cvetka, drevo.

Skrivnostno šepeče vse tod,
sicer tajen mir je povsod.
Na klopi v vrtu sedim
in spečo prirodo motrim.

Kaj drugo zdaj mar je mi!?
ko moja misel leti, leti . . .
Leti do sinjih oblakov,
pozdravlja roj zvezdinih zlatov.

Hrepenenje brezkončno, a kam?
Ne poti, ne kraja ne znam.
Le nekam srce si želi,
da sveti si mir zadobi.

Šepeče mi cvetka, drevo:
»Srce tvoje mirno bo,
ko neha biti za svet
in boš morala umret'.

In Vesna na tvoj grob bo stopila,
se z belo roko dotaknila
vseh cvetk, da jih prebudi,
morda se zbudiš tudi ti?

A tedaj bo pomlad odstopila
in besede bo te govorila:
— Ne maram, da bi živela,
saj smrti si je želela . . . —«

A. B. — Št. V.

VZGOJNA UMETNOST

V samostanski cerkvi je klečala vsako jutro pri zornicah mala deklica. Zelo zgodaj je še bilo, pa moja mala znanka se ne boji ne teme, ne mraza. Ko pridem v cerkev, je že vsak dan na svojem mestu; zelen plašč ima in rdečo čepico. Vselej me pogleda s svojimi velikimi očmi, vstane in se mi umakne; seveda jo vselej vzamem nazaj k sebi v klop. Nisva še drugega govorili, kakor navadni jutranji pozdrav, pa se že kar dobro poznavata. Vsak dan čutim, da je to dobra in čista dušica, ki jo ima Bog posebno rad. Med mašo večkrat pogledam k njej in vselej opazim, da sledi duhovniku pri oltarju vse drugače kakor drugi otroci. Potem je sv. obhajilo. Mala kleči poleg mene pri obhajilni mizi. Vselej si predstavljam veliko veselje nebeskega Ljubitelja malih, ko pride v to nedolžno srcece. Še kratka zahvala, pa prideta iz zakristije dva krepka dečka - ministranta, brata moje male znanke. Vsi trije se spuste po zasneženi poti v dolino.

»Kako dobre starše morajo imeti ti trije otroci!« pravim k naši sosedu, ki me je došla.

»Poznam prav dobro to družino,« pripoveduje soseda. »Mati in stara mati živita družinico s pridnim delom svojih rok. S staro materjo se včasih razgovarjam in sem vselej vesela te dobre žene. Kako od srca ji gre beseda: »Če so otroci le pridni, pa je vse dobro; kar na vse skrbi pozabim. Če me pa le zopet zajamejo, pa stopim v cerkev in tam Mariji potožim, pa je zopet vse dobro.«

Zadnjič sem se vozila s tramvajem iz mesta. Nasproti mi je sedela nepoznana žena; poleg nje pa moja mala znanka iz cerkve. Prav gotovo je njena mati. Pri naslednji postaji skoči na vnanjo ploščad krepek fant. Mati potrka na šipo, fant se obrne in po celem licu se mu razlije smehljaj. Hitro vstopi in že sedi poleg matere in ji z žarečimi očmi pripoveduje svoje dogodivščine. Mati in sin sta pozabila na vse okoli sebe. In kako pazljivo je mati poslušala; zanjo zdaj ni bila nobena stvar tako važna, kakor to, kar ji je pripovedoval sin.

Zamišljena sem stopala proti domu. Toliko govorimo o vzgojni umetnosti, pišemo in čitamo! Ta mati pa je jasno pokazala skrivnost vse vzgoje: molitev in ljubezen. Ljubezen, ki je v Bogu zakoreninjena in se zopet vrača k Bogu, molitev, ki se iz ljubezni izliva.

Otroci morajo vedeti, da starši ne molijo samo zanje, ampak tudi z ljubeznijo spremljajo vse njihovo početje.

Otrok, ki se navadi s svojimi malimi križi in drobnim veseljem prihajati k materi in očetu, bo tudi v viharjih življenja vselej našel to pot.

Ani Salmič:

Vetrcu

Ne pihaj, veterček hladan,
divjaj mi, divjaj čez mračne lesove,
saj si svoboden zračni kralj,
nihče te ne vjame v okove.
Jaz pa sem kakor vrasla v zemljo,
ni mi izhoda iz mračne pustinje,
zaman poizkušam iztrgati se,
a ne gre, mi ne gre in ne gre.
Vzemi mi, veter, vsaj želje s seboj,
naj se v daljino svobodno peljajo;
če mi neizpolnjene vrneš nazaj,
pa daj,
saj to so storili vsi drugi dozdej!

Dekletova pomlad

XI.

KJE DOBIMO MOČ IN POMOČ PROTI ŠTEVILNIM SKUŠNJAVAM?

42. DUŠNI ŠPORT

Že si skoro pri kraju s to knjižico. Morda je nisi prav temeljito prečitala; in ako je to res, je prav mogoče, da klaverno povešaš svojo glavico in motno zreš v svoje življenje, ker so za te na vseh koncih in krajih same prepovedi in svarila. Ako to misliš, nisi prav brala in je najboljše, da še enkrat začneš prav od začetka.

Potem boš pa že polagoma uvidela, da je življenje lepo in dobro, ako ga vzamemo iz božje roke in smo daleč proč od tega, česar Bog ni položil v življenje svojih človeških otrok, kar si pa lahko žal sami iz kraljestva hudega v svojo pogubo in smrt pripravijo. Tvoje življenje bo polno miru, svetlobe in sreče, ako boš zvesto izpolnevala v vseh stvareh Gospodove zapovedi. Zapovedi ne zahtevajo nič nemogočega, nasprotno, prav točno odgovarjajo naravnim potrebam našega življenja in naše duše in mi sami sebi škodujemo, ako jih omalovažujemo.

Gotovo je treba za življenje združeno z Bogom več kot samo preproste-ga »Da«. Naša pokvarjena narava nam vsiljuje boj; zlo, Bogu nasprotno, pa lahko postane vaba in skušnjava, kakor nam naša lastna izkušnja prežalostno dokazuje. In ako se človeški otrok boja straši, ako hočeš ravnati samo po svojih nagonih, brez ovire, brez samopremagovanja, brez ozira na božji zakon, tedaj mora postati tvoje življenje težko, temno in brezupno.

Kakor so za telesne napore potrebne dolgotrajne vaje, tako seveda tudi za duševne. Je to dušni šport, ako samega sebe zatajuješ, to se pravi, ako ne zatiraš samo nespodobnih želja, ampak tudi nepotrebne, ako se rada in samovoljno pred drugimi zapostavljaš, se odrečeš dovoljenemu veselju in zabavi, brez pritožbe prenašaš trpljenje in razočaranje, vzameš prostovoljno na se delo in napor. Na ta način utrdiš svojo voljo za resne čase bojev. Tedaj boš lahko knjigo, o kateri takoj zapaziš, da ti škoduje, kar naenkrat skončala, v noben roman se ne boš tako zaverovala, da ne bi mogla vsako minuto prenehati s čitanjem. Tedaj se ti ne bo treba ukloniti sladkosnednosti, kakor hitro kaj opaziš, kar bi ti dobro teknilo, ne boš se nikdar prištevala k ubogim ženskam brez svoje volje, ki store nesrečne sebe in druge s svojo nebrzdano uživaželjnostjo.

Naša sveta Cerkev nam nudi za ta boj in zmago roko v pomoč, ko nam daje strogo obvezne predpise za postne dni in za zdržek od mesnih jedi. Ona boljše vé kot mi, kako potrebno za nas je premagovanje čutnosti.

In ako poslušáš Cerkev, se vadiš v tako potrebni čednosti pokorščine! Ali se pa prištevaš morda med male deklice, ki te besede nič rade ne sli-

šijo? Mislijo namreč, da v življenju lahko samo po svoji volji delajo. Ah, koliko gorja in trpljenja ti bo prihodnost prinesla! Me ženske smo pač zato, da ubogamo, to se pravi, ne svoje lastne volje, ampak voljo nekoga drugega: voljo staršev, moža, otrok, rednikov, voljo razmer, v katerih se nahajamo. Ali ni to suženjstvo? O, ne, ako prav razumeš, je to najvišja prostost in blagoslovno vladanje. Zaslužni me lahko samo moja lastna zmotna volja. Saj veš, da je najvišji častni naslov Kraljice nebes in zemlje, ki si ga je sama izbrala: dekla Gospodova in da je bil Sin človekov pokoren do smrti.

Ravno zato, ker imamo me ženske tako važno nalogo v človeškem življenju, se moramo med božjimi postavami vaditi v pokorščini, sicer ne bomo ustvarile in pospeševale nobenega življenja, ampak bomo uprizarjale razdejanje in smrt.

43. DUŠNA LEPOTA

Naj ne bo tvoja duša samo močna za boj, ampak tudi lepa naj bo, kajti čeprav je boj potreben, vendar ni cilj življenja. Bistveno lepoto duše, božje življenje, si že prejela s krstno milostjo, kot prostovoljno milost božjo, katero moraš ti ohraniti, varovati in pomnožiti. To je lepota, ki presega vse zemeljske pojme, katero boš razumela šele v večnosti in jo tudi uživala, lepota, katere tudi noben človek na tebi ne vidi in ne doživi. O tej veličastnosti, ki pomeni tvoje najgloblje versko življenje in doživljanje, nočem tukaj govoriti.

Pod pojmom negovanja dušne lepote, razumem jaz na tem mestu večje oplemenitenje tvoje naravne dušne lepote s sredstvi, ki jih zahteva narava. Dušno soglasje in izravnano, dušna daljavo in zmožnost vse lepo in veliko razumeti in objeti, prevdarnost v usodnih hipih, nezlomljiva moč miru, bogastvo v nesebični ljubezni in dobroti, katero je treba trošiti, pa ne potrošiti, to so lastnosti zares lepe duše. Prava sreča je, ako naletimo na tako dušo. Kjer živi, napravi vtis na svojo okolico, izoblikuje tudi svoje telo do izvenčutne lepote, ki je navadno bolj zmagovita, kot lepota oblike in barve. Ali ne bi rada imela take lepote? Svojega telesa ne moreš lepega narediti, ako ni lepo, tudi najbolj rafinirana lepotična sredstva zmorejo, pa samo za kratek čas, nekoliko preslepiti, kar imenujejo ljudje lepo, lepoto svoje duše si pa lahko izklešeš (upodobiš). Ako njene znake mirno in počasi premisliš, potem tudi že veš, kako si jo moreš pridobiti. Ne z lenobo in površnostjo, ampak v trdem boju zoper samo sebe, v vztrajni vaji volje, da bo prosta vseh vezi, samo da je poslušna božjim postavam.

Še en poseben razlog ti bom povedala, zakaj upodobi svojo dušo v lepoti: vso svojo moč, jasnost in dobroto boš lahko nekoč zapustila svojim otrokom! Ali ni to čudovita misel? Živiš v času, ko naj se naš narod obnovi in se hoče obnoviti iz življenjskih moči in bogastva svojega bivanja. Ali si že kdaj na to mislila in spoznala, da pripada pri tem ženi-materi glavna naloga? Ne pomaga nobeno koprnenje po podvigu nič, ako odpove življenjski temelj naroda, ako odpovedo matere. Ti nisi tu zaradi sebe, za v se zaprto

življenje, ti si tu za prihodnji rod. Tudi tedaj, ako ne bi doživela naravnega materinstva. Dobra, močna žena napolni z blagoslovom celo stoletje.

Sedaj pa se poslavljam od tebe. Kajne, da se lahko na te zanesem, ti si sprejela mojo pomoč, si razumela, kaj so ti te strani hotele povedati in greš svojemu življenju z jasnostjo in močno voljo naproti, da boš v božjem varstvu in z njegovim blagoslovom nosila bogastvo, katerega je položil v tvoje ženske roke, ga množila in delila kot življenje in blagoslov za prihodnje rodove.

PO ŽENSKEM SVETU

Amerikanska slovenska ženska zveza je praznovala 1936 10 letnico svojega obstoja in so zaradi tega članice vseh podružnic, ki jih ima zveza 69 v vseh večjih krajih USA, kjerkoli prebivajo Slovenci napele vse svoje moči, da so pridobile čim več novih članic. Za tisto, ki je pridobila največ, je poskrbela lepo nagrado in naslov kraljica ženske zveze«. Cela vrsta drugih je bila imenovana za »princezinje zveze« in tudi še druge so bile obdarovane za nabiranje članic z lepimi nagradami.

Žene onstran Severnega morja. Velikokrat čitamo po listih čudne anekdote, ki nas silijo, da si napravimo popolnoma napačno sliko Angležinje. Karikaturisti nam jo opisujejo kot dolgo in suho, na koničastem nosu seveda očala, oblečeno, kolikor se da na moški način itd. Pripovedujejo nam, da jezdi na lov, kakor njen moški tovariš in ne zaostaja glede porabe alkohola in nikotina prav nič za moškim. Toda to je potvara. Anglija je za svoje žene ustvarila pojem »Lady«. To je beseda, ki se pravzaprav ne da prestaviti v noben jezik. Kar pri nas razumemo pod »damo«, tudi »veliko damo« še dolgo ni to, kar razume Anglež pod besedo »Lady«. Bogastvo, odnošaj in ime za najgloblje pri tej besedi nimajo nobenega vpliva. Pevci srednjega veka so opevali to ženo — Lady in ta je ostala tudi za sodobno angleško ženo še ideal, kljub temu, da so ga hotele pretirranke izoblikovati po svoje in izenačiti z moškim. Angležinja ni prav nič manj ženska kot njena tovarišica na celini. Pravimo, ne manj ženska, ampak drugače ženska. Ne pusti se kratkomalo zapreti v kuhinjo in otroško sobo, ampak hoče biti svojemu

možu v vsem pomočnica. In tako je možu tudi prav, ter jo kot tako rad vzame s seboj k vsemu svojemu delu. Začudene čitamo večkrat, kako ga spremlja v najsevernejše kraje, pa tudi po puščavah in pustinjah in je kot taka spremljevalka z možem vred mnogo storila za kolonizacijo. Doma pa je prav dobra gospodinja. Ne smemo pa misliti, da stoji ob štedilniku in se trudi do vseh podrobnosti, saj je način življenja v Angliji povsem drugačen kot pri nas. Ves dan so družinski člani odsotni, tudi otroci, ki obiskujejo šolo so ves dan v »Collegu«, kjer tudi obedujejo. Šele zvečer se zbero h glavnemu obedu. Zaradi tega pa izrabljajo prav zelo konec tedna »Week-end« t. j. konec tedna, po naše nedeljo, da se zbero vsi člani zunaj mesta na prostem in prebijejo ves dan v prosti naravi.

Žensko socialno šolo v Monakovem je zadela bridka izguba: 18. februarja je umrla Marija Hopmann, ki je 25 let neumorno delala za žensko socialno izobrazbo v socialni šoli v Teresienstrasse. Skoro 500 skrbstvenih sester je izšlo pod njenim vodstvom iz te šole v vse dele Nemčije. Tozadevno izobrazbo, ki jo je posredovala v dolgi dobi let mladim nemškim dekletom, je sama pridobila s trdim praktičnim socialnim in karitativnim delom pod vodstvom onih žena, ki so tudi slovenskim ženam rade šle na roko, kadar so iskale pri njih nasvetov. Liane Becker, Marg. Hamann, Ellen Amann, Klara graf. Preysing, ki so vse že odšle v večnost, ob imenu Marije Hopmann zopet ožive v našem spominu. Njim in njej večni mir!

V *založništvu* »Duhovno življenje« je izšla knjižica »Slovensko deklet«. Prijatelj slovenskih deklet g. Janez Hadnik je poslal na uredništvo »Vigredi« iz daljne Južne Amerike nekaj izvodov, ki jih je dobiti v upravi »Vigredi«, Masarykova c., 12.

Za učiteljsko izobrazbo skrbi Avstrija v zadnjem času z uvedbo učiteljskih akademij. Kakor moški, tako tudi ženske kandidatke, se morajo odločiti za šestletni studij. Dosedanje učiteljske šole se bodo izpremenile in takoj preimenovali v učiteljske akademije. Ker traja studij polnih šest let, je temu primeren tudi učni program. V prvih štirih letnikih dobe kandidatje (ke) splošno vzgojo s posebnim ozirom na njihov bodoči poklic, zadnja dva letnika pa sta določena pedagoško didaktični izobrazbi in oblikovanju osebnosti bodočih učiteljev in učiteljic. Kot nova predmeta sta vpeljana latinščina in stenografija.

Stanje ljudskih šol v *Dravski banovini*. Imamo 119 enorazrednic, 174 dvorazrednic, 131 trirazrednic, 122 štirirazrednic, 109 petrazrednic, 151 šestrazrednic, 41 sedemrazrednic, 13 osemrazrednic; skupaj 360 ljudskih šol. (Od tega je 847 državnih šol in 13 zasebnih. Izmed drž. ljudskih šol je 5 šol za defektno deco (gluhonemnica, za slepe, dve pomožni šoli in eno vzgajališče za ogrožene otroke). Imamo 3 ambulantne šole, 22 šolskih stanic, in 10 zasilnih šol. *Otroških vrtecev je 54, od katerih je 11 zasebnih in 18 zavetišč, od teh 7 zasebnih. Gospodinjskih šol je 12 in sicer 2 državni, 2 banovinski, 2 mestni in 6 zasebnih.* Ljudske šole obiskuje 92.498 dečkov in 91.191 deklic, skupaj 183.679 otrok. Lansko leto je bilo 185.327 otrok, torej jih je letos 1648 manj kot lani. Vseh učnih oseb je 4120 in sicer 1540 učiteljic, od teh 64 otroških vrtnaric, 63 učiteljic žen. ročnih del, ostale so zaposlene na ljudskih šolah.

Australske katoliške matere, ki stanujejo s svojimi družinami v velikih razdaljah od kulturnih središč, so se dolgo posvetovali, na kakšen način bi pripomogle svojim otrokom do pouka v krščanskem nauku. Ves prvotni pouk morajo opravljati same, ker otroci ne morejo redno zahajati k pouku. Ker pa manjka veroučiteljev in je

enemu izročena skrb za več šol, so se odločile, da zaprosijo pomoči prav te duhovnike-katehete. Da nekoliko omilijo to veliko pomanjkljivost, so se ti odzvali na ta način, da pošiljajo 23.000 otrokom pismeni pouk. Ti otroci dobe vsakih štirinajst dni 3 do 4 strani pouka in razlage iz katekizma, pisanega na stroj, med besedilom pa slike, ki pojasnujejo tekst. Ta pouk mnogokrat čitajo in razlagajo svojim otrokom matere, ker se očetje zaradi svoje zaposlenosti ne morejo baviti s tem.

Zlati jubilej kot redovna sestra v Karmelu v Lizieu je pred kratkim praznovala najstarejša sestra sv. male Terezike, sestra Marija od Najsvetejšega Srca. Bila je Terezikina birmanska botra in jo je pripravljala k prvemu sv. obhajilu.

Društvo za krščanski nauk v New Yorku je imelo pred kratkim svoje letno zborovanje s 3000 udeleženci, o katerih sklepu, naj se milijon laičnih pomočnikov in pomočnic za razširjanje vere pripravlja, da bo 2 in pol milijona ameriških otrok v ameriških laičnih šolah dobilo verski pouk, mnogo pišejo ameriški listi. Posebno Marijine kongregacije v zadnjih letih prednačijo pri tem delu.

Ana pl. Krane je umrla 3. januarja 1937 tri tedne pred dopolnitvijo svojega 84. leta. Bila je znamenita nemška pisateljica in jo tudi Slovenke poznamo po nekaterih romanih, kakor Magna Peccatrix, Kristusov molk itd. Njene knjige se dobe v knjižnice Prosvetne zveze.

Velik in dobro obiskan tečaj za voditeljice deklet in mladenk vseh avstrijskih dežel so imele v Sv. Martinu poleg Gradca. Poleg teoretičnih razglabljanj so imele zlasti mnogo praktičnega dela iz petja, gimnastike in igranja, udeleževalo se ga je 70 voditeljic.

Čas je denar!

Za gospodinjstvo, zlasti pa še za pranje, pomeni danes mencanje perila samo izgubo časa in energije. Danes si lahko vse gospodinje olajšajo pranje perila ter se jim ni treba več bati tega dela. Morajo samo preudariti, koliko si prihranijo na času, trudu in denarju, če uporabljajo za pranje perila *Schichtov Radion*.

IZ NAŠIH KROGOV

POLJANE NAD ŠKOFJO LOKO

Naš dekliški krožek, ki je pravzaprav šele v razvoju, je potom Kršč. ženske zveze priredil 10 tedenski gosp. tečaj. Ta tečaj je bil pri nas že četrti od l. 1925. — Tečaj je obiskovalo 17 deklet, ki so z največjim veseljem prihajale vsak dan, četudi celo uro daleč. Vodila ga je gdč. Albina Koščakova, katera je z veliko potrpežljivostjo in uprav materinsko ljubeznijo znala dekleta spretno voditi in jih pripravljati

je, da so dekleta pridno delale ves tečaj pod skrbnim vodstvom gdč. voditeljice. — Na cvetno nedeljo zvečer so povabile na obed svoje mamice in vse, ki so kaj pripomogli k tečaju. Ob tej priliki se je ena izmed tečajnic zahvalila v imenu vseh, vsem, ki so na ta ali na oni način pripomogli k lepo uspelemu tečaju! — Bog daj, da bi sadovi vseh tečajev ostali v naši fari trajni!

Bog živi!

Marjanca.

za življenje, kot bodoče gospodinje. Za vse ji ostanejo dekleta hvaležne za vedno! — Tako tudi g. župniku, ki je poučeval vzgojeslovje. — G. kaplan je poučeval računstvo. Lepo vedenje in spisje pa gdč. Jelka Demšarjeva iz Gorenje vasi. Gospod dr. Kocjančič iz Šk. Loke je predaval o zdravstvu. Dekleta so vsem predavateljem iz srca vse hvaležne!

Na tiho nedeljo so z veliko pomočjo režiserja g. kaplana uprizorile igro »Prisegam«, v veliko zadovoljnost gledalcev. Zlasti pa je ugajal nastop »Slovenske mladence« v narodnih nošah.

Na sv. Jožefa je bila bogata razstava kuharskih umetnosti in ročnih del. Videlo se

Micka Krumpak:

V TIHEM SOJU VEČNE LUČKE

Polmrak vlada v cerkvi. Večna lučka trepeče pred oltarjem. Ni še pokukalo izza oken mlado jutro. Sam je Jezus v tabernaklju. Toda ni, kajti čuvajo ga serafi. Kar se odpro vrata in na stopnice tik ob oltar poklekne mladi duhovnik. Roke ima sklenjene in vdano je naslonil glavo na steber ob oltarju... Če bi videli v belo njegovo svetniško dušo, bi videli v njej morje bolesti... Solze mu drse po licu in duša moli: Moj Jezus! Odpusti jim, ker Te ne ljubijo. Tvoje srce žeja po neumrjočih dušah, one Te pa zabijo. Glej, ves

sem Tvoj. Tudi svoje življenje darujem zanj. Sprejmi žrtve! Daj da bo župnika vzcvetela, zaduhtela kot cveteč vrt . . . Ljubim Tvoj golgotski križ . . .

V dušo se mu je naselil tih mir, in šel je v spovednico, da pripelje zgubljene ovce nazaj.

Vedel je Jože, preden je šel v semenišče, da ga bo čakal križ. Radovoljno ga je sprejel. Odpovedal se je družinski sreči, da bo duhovni oče, vrtnar in pastir neumrjočim dušam. Malo sončnih žarkov je užila njegova mladost. Kajti sončni žarek njegov, mamica, je rano legla k večnemu počitku. Ostal mu je še atek, ki ga je z delom svojih rok študiral. A čuvala je nad njim Marija — zvesta mati in ga pripeljala v najsvetejšo službo — oltarja.

Jože, tovariš izza otroških let, vedi, vonj tvoje svetniške duše bo prodrł oblake. Kajti v žrtvah in križu je čudovito cvetel.

Miriam:

† DRAGA BELOGLAVEC

Dne 16. febr. t. l. sem čitala v časopisni rubriki: »Umrlı so: Draga Beloglavec roj. Krajnc.« Nisem mogla verjeti svojim očem, a vendarle, bilo je res.

Umrla je tako mlada, vesela in tako dobra, umrla ob pesmi neizpeti, s sto in sto načrti v svoji vedno nemirni duši.

Zaplakali so svojci, zaplakali so njeni učenci in učenke, zaplakali bedni, ponižani in razžaljeni, kajti v vsako srce je Draga znala najti pot, vsem je bila kakor prijateljica in mati. In zaplakali so mnogi, ki njo niso nikoli videli in mikdar slišali; a vendar so jo ljubili — po besedi, po pesmi, po povesti, ki jim je je položila na papir. Vsi ti njeni nepoznani prijatelji so čutili, da mora biti njeno srce polno ljubezni, velik in neizčrpan vir moči, vere in zvestobe.

In to srce naj bi sedaj nehalo biti? Zakaj, o Bog?! Zakaj nam ne pustiš uživati bogastva, katerega si nam sam podal?

Bil je tih, sanjav jesenski večer, ko sem se spoznala s teboj, tam v tistem tistem grebenastem zatišju. Tam si ti kopala, sejala in obdelovala mlade njive otroških src. Pričakovala sem Te. Predstavljala sem si, da vstopi v moj hram, tiho, sanjavo dekle. prav takšno, kakršen je bil tisti jesenski

večer. A bila sem razočarana. Vesela, živahna, otroško razposajena, a besede njene kakor biseri. Nič melanholije, nič namišljenosti, vsa prijetna in resnična.

Nikdar več se nisva srečale, a obiskovala si me kakor mnoge druge s prijetno pisano besedo. Vse povsodi sem hrepenela po Tvoji pesmi in povesti, ki je bila kakor Ti sama: trda in klena, a vendar vsa sončna in mehka. Tako svetle in lepe so bile vse tiste Tvoje tihe grape, bele gore, zelena polja in rjava gošča, močni hrasti in grčavi bori, prozorna vodica in bela stezica, majava bajtica in stara lipica.

Ves svet s Tvojo toploto ogret.

Kdo bo sedaj opeval te gorske vasice, njive in gredice, kdo zagrenjene starce in starice, kdo večno hrepenече in v daljo stremeče mladce, kdo prvo pomlad nemirnega dekleta in kdo o materi naši; o nje boli ljubeči ob zibki, verno trpeči v upu in strahu — neizčrpani, nezlomljivi, vedno žrtvujoči, prežeto z vero, ki gore prestavlja.

Ti sama si bila takšna mati. Kdo bo sedaj ogreval Tvoje dete, kdo ono plakajočo deco, ki je zasula Tvoj grob s pomladnim cvetjem.

Praznina — — —

Bog Te je poklical in morala si iti.

Nisi še dokončala svojih del, vsaj si sama klicala v »Pozni jeseni«:

V jesenskem domotožju bi v objem se vrgla in bi v njej zaspala; o zarjah, ki mi niso smele vziti, bi sanjala, a nisem bitke še dobojevala, brez zmage k miru nočem in ne smem.

A Bog je hotel, da prideš do miru, da zaspıš na Njegovih livadah in sanjaš o zarjah; kjer boj si že dobojevala, in zmaga — večni mir — je zapisala.

Viki Razlagova:

MALKI JELENOVI V ZADNJE SLOVO

(Umrlı 21. II. 1937.)

Mehko otožni so spomini, ki me vežejo na tebe, Malka, sotrpinka moja! Kje sva se spoznali, kje sta se združili najini trpeči srca, v prısrčno prijateljsko vez?

Tam v belem domu, kjer kraljujeta bolest in trpljenje, tam kjer noč in dan hrepenijo srea nespečnih in trpečnih sirot, po izgubljeni sreči ljubega zdravja, tam v tihi sobici ptujske bolnice, sta se prvič sre-

čali najini poti! Malka, srčno ljubljena in draga! Videla sem Tvoje mlado cvetoče življenje, ki je priklenjeno na bolniško postelj usihalo, kakor beli nežni cvet na vrtni gredici, sredi najlepše pomladi! Kruta bolezen, proti kateri si se zaman borila dolgi dve leti, je uničevala Tvoje mlado upa polno življenje. Kadarkoli sem se ozrla v Tvoj trpeči obraz, iz katerega je še v zadnjih trenutkih sijala vsa krasota Tvoje lepe bele duše, se mi je zasolzilo oko! Vdano in molče si prenašala svoje temno gorje.

Iz dneva v dan je zamiralo v Tebi hrepenenje po izgubljeni sreči Tvoje mladosti. V globino svoje trpeče duše si skrivala vse bridkosti in trpljenje svojega srca. Zato je bil čestokrat razlit preko Tvojega milega obraza, otožen smehljaj!

Ljubljena Malka! Kdor te je spremljal, kakor jaz s srčno ljubeznijo in ljubečo mislijo, na dolgi poti boleznih in trpljenja, je mogel spoznati, kako močna in svetla duša je živela v Tebi! Zdrav človek ne more razumeti, kaj se godi v mladem srcu, ki zaman hrepeni po blagoslovu zdravja in življenja. Samo Bog ve za bridko bol in gorje mladega človeka, ki vidi pred seboj svoje mlado, od boleznih uničeno življenje. Malka! ti si srečno premagala vse! — S svojim junaškim značajem in vdana v voljo božjo si prenašala svojo usodo! Že tukaj na zemlji si si spletla najlepši veneec zmage — za večno življenje!

Malka! Nebo je rosilo, ko si se poslavljala od nas in izročala svojo čisto angelško dušo v roke Vsemogočnemu. Kakor da bi čutila s srci, ki si jih ostavila v netolažljivi bolesi... Tvoja zlata mamica, sestrice in bratci, Tvoja nečakinja, ki te je tako vroče ljubila, klonejo pod težo bolesi, ob Tvoji prerani gomili...

In jaz, Malka moja? Le Večni ve, kako bridko me je zadela vest, — da tebe ni več! Odsšla si v boljše in lepše življenje, — a tukaj si zapustila srca, ki te ne bodo pozabila nikdar! S tabo sem izgubila mnogo, — mnogo! Bila si mi sestra v trpljenju! Sama potrebna tolažbe in utehe, si znala tolažiti mene, siroto! — Nisem mogla pohiteti k tebi, da bi se še vsaj enkrat, zadnjikrat poslovila od Tebe!

Nihče me ni pogrešal na tvoji zadnji poti, ko te je nešteta množica ljudstva

spremljala na tvoje poslednje počivališče! Le ti edina si me zrla iz raja, ko sem v globoki boli neutolažljivo plakala za teboj!... Počivaj sladko, sotrpinka moja, med cvetjem in zelenjem, ki venča tvojo prerano gomilo! Iz teh skromnih vrstic, ti veje moj zadnji pozdrav in sladke tolažbe poln klic »Na svidenje«.

Ludovik Puš:

FANTOVSKI IN DEKLIŠKI ODSEKI PROSVETNIH DRUŠTEV IN MLADINSKA KMEČKA ZVEZA

Mladi ljudje so v vsakem društvu gonilna sila. Zato ne more pričakovati širokega, dejavnega razmaha nobena organizacija, ki ne zajame v svoje vrste v prvem redu mladine. To je spoznala Prosvetna zveza bodisi v Ljubljani ali v Mariboru in je že zdavnaj osnovala v svojem okrilju fantovske odseke in dekliške krožke. Ravno v teh odsekih in krožkih polje najživahnejše društveno delo.

Tudi Kmečka zveza, ki se je po nasilnem razpustu spet obnovila v novi obliki in z novimi pravili, je takoj začutila, da bo njeno delo polovičarsko, če ne zbere v svojih vrstah mladih kmečkih ljudi. Zato si je svoja pravila dopolnila v tem smislu, da more kmečko mladino organizirati v posebnih odsekih z imenom Mladinska kmečka zveza fantov in Mladinska kmečka zveza deklet. Razumljivo je in povsem naravno, da se je že in se bo še pojavil proti tej novi mladinski organizaciji odpor pri krajevnih prosvetnih društvih, češ: Kaj treba nove organizacije, saj imamo po deželi že svoje odseke za fante in krožke za dekleta! Samo delo se bo cepilo ter eni in isti delavci obremenjevali.

Da bomo v tem važnem vprašanju na jasnem, je treba, da se vprašanje temeljito razčisti.

Kmečka zveza je potrebna. Dokaz je v dejstvu, da je v teku dobrega leta pristopilo blizu 40.000 članov in članstvo raste iz dneva v dan. Kmečka zveza je *stanovska* organizacija slovenskega kmeta in ima vsled tega bistveno drug delokrog pred seboj kakor Prosvetna zveza in njena društva. To je jasno razvidno iz besedila namena tega in onega združenja v njenih pravilih.

Če hoče Kmečka zveza svoje cilje doseči, ne more shajati brez kmečke mladine, in sicer mladine, ki je v njenem okvirju samostojna organizacija. Ker bo slonelo delo prosvetnih društev po deželi in krajevnih kmečkih zvez predvsem na mladinskih odsekih ene in druge organizacije, je treba točno določiti delokrog teh in onih odsekov in potegniti kar moč vidne meje med udejstvovanjem teh in onih. Načelo mora biti: *Mladinski odseki prosvetnih društev in odseki Mladinske kmečke zveze se ne izključujejo, marveč dopolnjujejo.* Da je to stališče možno in pravilno, hočem dokazati.

Oglejmo si določila o delokrogu mladinskega udejstvovanja v okviru prosvetnih društev in določila o delokrogu mladinskega dela v okviru krajevnih kmečkih zvez.

1. Prosvetna društva:

Po § 3. društvenih pravil je namen društva:

1. krepiti med člani versko, narodno in gospodarsko zavest, izobraževati jih na temelju naukov katoliške cerkve, zlasti še krščansko-socialnih načel, umsko in telesno;

2. skrbeti za njih strokovno izobrazbo;

3. navajati jih k varčnosti in treznosti;

4. prirejati jim zdravo in pošteno zabavo.

Po poslovniku obeh Prosvetnih zvez (čl. 110) se ustanavljajo odseki za petje, glasbo (godbeni), telovadbo, sport, dramatiko, narodno obrambo, treznost, gospodinjstvo. Ti odseki se priključijo (čl. 126) istovrstni zvezi odsekov, ki je včlanjena v Prosvetni zvezi.

2. Krajevna kmečka zveza:

Po § 2. društvenih pravil je namen društva:

1. Kmečki stan organizirati stanovsko, strokovno in kulturno ter mu priboriti vse pravice na vseh področjih javnega, zlasti gospodarskega življenja;

2. vzbujati v kmečkem stanu na podlagi verskih in narodnih načel stanovsko in državljsko zavest ter ga strokovno izobraževati;

3. pospeševati gospodarsko blagostanje kmečkega stanu, širiti združeno misel in dajati pobudo za združeno organizacijo;

4. ustanavljati gospodarske in strokovne izobraževalne ustanove, s katerimi pospešuje gospodarski in kulturni napredek članstva in kmečkega stanu sploh.

Po pravilniku Mladinskih kmečkih zvez se te organizacije snujejo z namenom:

1. skrbeti za redne kmečke poučne in zabavne prireditve (kmečke večere);

2. buditi zanimanje za strokovno kmetijsko izobrazbo svojega članstva;

3. skrbeti za ustanavljanje kmečkih večernih šol in prirejanje kmečkih strokovnih tečajev;

4. organizirati poučna potovanja in skrbeti za izmenjavo kmečke mladine na posestvih zaradi prakse

5. ustanavljati rastlinska poskuševališča, mlečni nadzor, izbor živine itd., sodelovati na združnem polju, širiti ljubezen do kmečke zemlje itd.

Če primerjamo namen in delokrog odsekov Prosvetnih društev in Mladinskih kmečkih zvez, moramo ugotoviti:

Mladinski odseki Prosvetnih društev gojijo: *petje, glasbo, telovadbo, sport, dramatiko, treznost, gospodinjstvo.*

Mladinske kmečke zveze pa skrbijo za: *kmečke poučne prireditve, strokovno kmetijsko izobrazbo, strokovna potovanja, izmenjavo kmečke mladine na posestvih, ustanavljanje pripomočkov za praktični napredek posameznih kmetijsko-gospodarskih panog (poskuševališča itd.), ljubezen do kmečke grude.*

Če izvzamemo edino gospodinjstvo, ki sodi v kmečkih krajih tudi v delokrog deklinskih Mladinskih kmečkih zvez, je delokrog onih drugih mladinskih organizacij popolnoma različen, vsled česar ni nobenega razloga, da bi poleg odsekov prosvetnih društev ne bile upravičene in celo potrebne tudi Mladinske kmečke zveze. Dela je dovolj za te in one organizacije, in sicer bistveno različnega dela, *toda delavcev je premalo.*

Zato še o tem vprašanju besedo!

Skoro pravilo je pri nas Slovencih, da se tako izobraženemu kakor tudi preprostem javnemu delavcu, ki pokaže zmožnost in voljo za javno delo, čim prej in čim dosledneje naložijo na ramena vodilne funkcije pri večini društev. Naenkrat je tam predsednik, tu tajnik, ondi blagajnik, tam

To ni v redu. Če preveč težkih stvari naložite na voz, najboljši konj ne bo izpeljal! *Treba je deliti in vedno iskati novih delovnih moči.* Treba je zlasti kmečki mladini dati prilike za neko zdravo tekmovanje v organizatoričnem javnem delovanju. Iz svoje skušnje lahko povem, da *kmečki mladini ne manjka lepih sposobnosti* za javno delo, tudi ne veselja. Le poguma je premalo. In morda prave prilike. In tako nam »rjavi« po deželi v kmečkih hišah marsikak dober, sposoben delavec, ki nemara ni za petje ali za godbo, ki je za telovadbo in sport malo neroden in mu zato ni do njega, ki za igranje na odru nima razumevanja — ima pa razumevanje za kmečka gospodarska in stanovska vprašanja, za strokovno izobrazbo kmečkega stanu itd. Jaz, ki to pišem, natanko vem, da imamo mnogo takih kmečkih fantov in deklet. *Dajmo jim prilike, da svoje zmožnosti pokažejo na drugem, recimo svojem področju!* V okolju samih kmečkih mladih ljudi jim bo plahost kmalu minula, mnogo prej kakor na primer pri telovadbi ali na igralskem odru.

Svetovno nazorna načela Prosvetne zveze in Kmečke zveze so ista, delokrog je pa drugi. Vsaka teh dveh organizacij ima na svojem področju dela dovolj in preveč, če ga hoče vestno ne pa na pol opravljati. Za zares temeljito, drobno delo, ki je prevažno, pa ravno gre! Ne površnih, vseznalnih napihnjenecv, marveč temeljitih, tudi v važnih drobnih rečeh trdno podkovanih ljudi terja naš čas. Ko boste v posameznih krajih izbirali mlade kmečke ljudi za organizatorje Mladinske kmečke zveze, ne dajte tega dela v roke človeku, ki ima že druge svoje funkcije. Nova je ta organi-

zacija, naj bodo novi tudi vodilni kmečki ljudje. Četudi bo sprva morda uspeh z njimi manjši, bo pa zato k delu za dobro našega naroda pritegnjen nov kader mladih ljudi. *Za to pa ravno gre.*

Ne sprašujmo torej: »Kaj pa je tebe treba bilo?«, marveč recimo: »Pozdravljen, sobojevnik, pri trdem delu za lepše dni slovenskega naroda in za procvit naše narodne države!«

MAVČIČE

Tudi pri nas smo se dekleta vzdramile in smo ustanovile svoj krožek pri prosvetnem društvu. Sodelovale smo že pri akademiji, katero je priredil fantovski odsek na praznik sv. Jožefa z dvema simboličnima vajama in sicer: »Povsod Boga« in »Oj le šumi«; pred vsako igro je pa po ena telovadkinja deklamirala temu zelo pomembno deklamacijo, kar je napravilo zelo lep vtis. Da je bil spored bogatejši, smo naučile tudi male deklice proste vaje s smrekovimi vejicami. Navdušenje je za telovadbo veliko, zlasti ljudem so ugajale simbolične vaje, ki se tako lepo skladajo s pesmijo. Potrebo po organizaciji čutimo vedno bolj. Saj edino katoliško društvo nas more varovati pred slabimi vplivi, ki pretijo od vse povsod. O tem nas je prav lepo poučila gospodična predavateljica vodstva dekliskih krožkov v nedeljo, dne 21. III. t. l., ko smo imele ustanovni občni zbor. Udeležilo se ga je nad 50 deklet. Treba se bo držati teh navodil, pa bo dobila vsaka izmed nas v krožku lepega in poučnega razvedrila in pouka. Treba nam je res vzgoje duha in vzgoje srca, potem bo pa tudi telovadba služila svojemu namenu. *Bog živi!*

ŽENA V DOMU

Kako naj gospodinja spravlja zimsko obleko?

Zadnji čas, da shranimo zimsko obleko, volnene stvari in kožuhovino, sicer bo njihov sovražnik, požrešni molj, pričel svoje škodljivo delo. V ta namen moramo vsaj nekoliko poznati tega škodljivca. Sta namreč dve vrsti moljev: manjši in večji molj;

oba pa sta enako škodljiva. Razlika je le v tem, da mali molj oškoduje volnene stvari, večji pa kožuhovino. Seveda pa ne molji, ki po zraku okoli letajo, ampak male gosence, ki se razvijajo iz jajčec, ki jih metuljček-molj leže v volnene in kožuhovinate stvari. Jajčka ležejo v avgustu v obleko, posteljnino in tapecirano pohištvo.

Moremo jih odstraniti, ako jih vsak dan brez presledka na prostem strkamo in stepemo. Če tega vsak dan ne storimo, se pripravijo drobne gosence na svoje delo: iz snovi, ki je nagrižejo iz volnene obleke, kolikor daleč jo dosežejo okoli sebe napravijo plašček, v katerega se zvijejo in zlezejo v razne koticke, kjer se zabubijo, kar se zgodi konec aprila. Po dveh tednih izlete in v začetku maja že letajo okoli po naših stanovanjih.

Ker ravno v tem času shranjujemo zimске stvari, moramo omare in skrinje, kamor jih nameravamo spraviti, prej pokaditi. To lahko storimo na več načinov. V omaro ali skrinjo, ki jo popolnoma izpraznimo in očistimo, postavimo z vročo vodo napolnjeno posodico, v katero kanemo 8 kapljic salpetrove kisline, da se kadi in hitro in dobro zapremo. Čez 4 ure že lahko spravimo obleko vanjo. Na enak način prekadimo tudi lahko z žveplom. Na krcžnik položimo žveplen košček ali vrvico (kakor za žvepljanje sodov), prižgemo in zapremo. Čez dve uri je že žveplo opravilo svoje delo, namreč zamrcilo moljevo zalego. Vse špranje zamašimo ali zalepimo s časopisnim papirjem. Duh po tiskarskem črnilu je najboljše sredstvo proti moljem.

Seveda pa moramo zimsko obleko, preden jo spravimo, dobro osnažiti vseh madežev in presušiti. Zelo dobro je, da volnene stvari zavijemo v platnene rjuhe ali rute, katerih se molji ne lotijo. Tudi časopisni papir je najboljše sredstvo za zavijanje manjših volnenih stvari, ko jih spravljamo.

Naftalin je najbolje obesiti v vrečicah iz redkega blaga, ker bi morebiti, če potresemo z njim volnene stvari, kaj pokvaril. Tudi vata, namočena v terpentini, ki jo pritrdimo z bucikami na raznih krajih omare ali skrinje, prežene molje.

KUHARSKI ZAPISKI

Ker so ta mesec binkošti, gotovo ustrezemo marsikateri vigrednici, če jo rešimo mučnega razmišljanja in prinesemo obed, ki bo v čast vsaki botrici, ki se bo točno držala naših navodil.

Včasih je bilo v navadi, da so se dajale pred pravim kosilom razne drage pred-

jedi, ki so imele namen vzbuditi tek in pokazati vso umetnost dobre kuharice. Danes zadostuje, če daš pred obedom nekaj lepega sadja in prav preproste obložene kruhke. Zlasti lahko tako postrežeš, če se gostje zbirajo, da je tako vsem olajšano mučno čakanje. Juha naj bo dobra lepo čista in ne pregosto zakuhana. Po juhi daš fino zelenjavo z majonezo ali holandsko omako. Potem pečenko s prilogami; če se hočeš posebno postaviti, sledi lahko še perutnina s solato in kompotom, in slednjič sladice, ki jih je lahko tudi več, kakor so pač razmere.

Dva jedilnika za boljše kosilo

I. 1. Pomladanska juha z dunajskim ponvičnikom.

2. Zabeljena karfijola s holandsko omako.

3. Ledvična pečenka z mešano solato.

4. Čokoladna torta.

II. 1. Kraljičina juha s perutninskimi cmočki.

2. Ruska solata s tartarskimi jajci.

3. Pljučna pečenka z raznimi prikuhami.

4. Vinska krema v kozarcih z drobnim pecivom.

Pomladanska juha. Pomladanska juha je lahko brezmesna, vendar je dosti okusnejša, če je zalita z mesno juho, posebno še, če jo rabiš za boljši obed. V že gotovo juho, ali v vodo daš najprej na lepe koščke zrezanega korenčka, ker rabi največ časa za kuhanje. Čez pol ure dodaj malo graha in mladega stročjega fižola, nazadnje še par cvetk karfijole in koščke beluša. Vsa zelenjava naj bo mehko kuhana, a ne razkuhana, da ohrani lepo obliko.

Dunajski ponvičnik. V trd sneg treh beljakov zamešaj 3 rumenjake, 5 dkg moke, $\frac{1}{16}$ l sladke smetane in par zrn soli. Speci v dobro pomazani in z moko potreseni pekači in zreži na poševne koščke. Nerazrezan čaka ponvičnik lahko več dni; zato je posebno pripraven za večje kosilo, ker ga lahko prej pripraviš.

Zabeljena karfijola. Lepo karfijolo mehko skuhaj in daj na velik okrogel krožnik. Okoli naloži mladega krompirčka, zrezanega na kroglice in zabeli s presnim maslom in drobtinami, poleg pa daj ho-

landsko omako. Lahko pa omako tudi poliješ čez karfijolo.

Holandska omaka. V $\frac{1}{4}$ l juhe zmešaj 2 dkg moke, malo popra in soli. Postavi v vrelo vodo in mešaj, da bo gladko. Potem pridevaj počasi v koščkih 3 dkg presnega masla in 2 rumenjaka. Omako dobro mešaj, da bo gladka in svetla, zavreti pa ne sme. Poljubno ji lahko dodaš kaperne, koščke rakov, gobe ali kisle kumarice. Preden daš na mizo, malo okisaj z limonovim sokom!

Telečja ledvična pečenka. Kupi lep kos ledvične pečenke in jo odreži od kosti, nekoliko prereži in zavij ledvico, da je vsa obdana od mesa. Poveži z vrvico in peci kot vsako pečenko!

Čokoladna torta. Mešaj, da dobro naraste 14 dkg presnega masla, 6 rumenjakov in 14 dkg sladkorja. Snegu iz 6 beljakov primešaj 14 dkg zribane čokolade, 14 mandeljnov in 6 dkg z rumom namočenih drobtin. Stresi v tortni model in peci v precej vroči pečici.

Za nadev mešaj nad soparo 2 žlici sladke smetane, 1 rumenjaka, 5 dkg čokolade in 7 dkg sladkorja, da se zgosti v kremo. Potem primešaj 7 dkg presnega masla in mešaj v mrzli vodi, da dobro naraste. S tem nadevom namaži prerezano torto, zloži zopet skupaj in malo obteži, da bo torta na vrhu lepo ravna in jo boš lahko lepše oblila.

Za led vzemi $\frac{1}{4}$ kg čokolade »Umak«, jo daj v kozico, postavi v toplo vodo in raztopljeno vlij čez torto. Če si prihranila nekoliko nadeva, jo povrhu lepo okrasiš.

Kraljičina juha s perutninskimi cmočki

Za to juho potrebuješ pol kg govejega mesa in kokoš. Kokoši odreži lepše koščke, ki jih boš rabila za cmočke. Drugo meso pa zreži na majhne koščke, sesekaj kosti in pristavi v mrzli vodi, da prav počasi vre in da dobiš krepko juho. Naredi prežganje s presnim maslom in žlico moke, zalij z juho in zakuhaj vložke. Če hočeš juho še izboljšati, jo legiraj z 2 rumenjaka.

Za cmočke zmelji meso, ki si ga obrezala prav drobno z mesnim strojem, 2 žemlji obreži in namoči v mleku. Na presnem maslu precrj nekoliko drobno zrezane čebule in peteršilja, dodaj meso, namočene

in ožete žemlje, 2 jajci, soli, popra, limonove lupinice in oblikuj cmočke. Če je zmes premeška, dodaj malo drobtin. Zakuhaj poskusni cmok in če lepo drži sku-paj, je rahel, zakuhaj še ostale. Drugače pa primešaj še malo drobtin ali mleka, kakor je pač cmok pretrd ali premehak.

Ruska solata s tartarskimi jajci

Posebnih predpisov za rusko solato ni. Porabiš lahko vse, kar imaš ali kolikor si pripravljena izdati. Vzameš krompir, karfijolo, grah, korenje, rdečo peso, zeleno, paradižnike, trdo kuhana jajca, ostanke pečenke, prekajen jezik, šunko, kisle kumarice, kaperne, sardele, gobice itd. Kaj in koliko boš vzela, se ravna popolnoma po osebnem okusu in mošnjičku. Vse zreži na kocke ali rezance in zmešaj z majonezo. Naložiš v skledo, lepo okrasiš z večjimi koščki dodatkov, ki si jih rabila za solato in obložiš s tartarskimi jajci.

Za majonezo mešaj 2 surova in 1 kuhan rumenjaka in počasi po kapljicah dolij osminko litra finega olja. Po okusu dodaj gorčice, popra in soli, limonovega soka ali kisa in zmešaj s pripravljeno solato. Nekoliko majoneze pa prihrani za tartarska jajca. Trdo kuhana jajca prereži čez pol, izdolbi rumenjaka, ga zmešaj z majonezo, kapernami, sardelami in napolni nazaj. Na vrh pa položi zvito sardelo s kaperno ali samo par kapern.

Pljučna pečenka

—Lep kos pljučne pečenke oberi žil in kožic, pretekni s slanino in sardelami in osoli. Potem hitro opeci na vseh straneh, dodaj čebule, korenja, peteršilja, zelene, pora, timijana, majarona, rožmarina, popra, klinček, muškato cvet, kaperne, sardele in kozarec rdečega vina. Duši počasi in obračaj, da se ne pripali. Ko je pečenka mehka, jo vzemi ven in zreži. Na zelenjavo pa potresi žlico moke in ko zarumeni, zalij z juho. Potem precedi omako, zloži pečenko noter, da še enkrat prevre, dodaj par žlic kisle smetane, zloži na krožnik in postreži. Poleg daj korenček, grah, pražen riž.

Vinska krema.

—3 čela jajca, 3 rumenjake, 10 dkg sladkorja dobro vmešaj; dodaj 8 žlic ruma,

Postal je včasih tudi zelo hud, toda vedno dobronamerno

Da, razhudil se je dobri župnik Kneipp, če je kdo prišel k njemu po dober svet, a se potem ni po njem ravnal.

Tudi danes bi Vam župnik Kneipp rekel: „Če ste zdravi, zahvalite Boga, če pa ste bolni, si pomagajte previdno. Zdravemu kakor bolnemu pa to-le ohranjuje in vrača zdravje!“

Mišljena je seveda posebna sladna kava, ki je pripravljena po natančnih predpisih župnika Kneippa in se zato tudi po njem imenuje, namreč:

Kneippova sladna kava.

**DOBIVA SE SAMO
V TAKIH PAKETIH**

l žlico limonovega soka, četrť litra belega vina in tolci s šibo za sneg v vreli vodi, da se vsa tekočina speni. Daj za poskušnjo nekoliko tekočine v kozarec, da vidiš, če je res vse spenjeno, če se spodaj odloča tekočina, še tolci. Potem napolni v kozarce, postavi na hladno in serviraj z drobnim pecivom.

BIRMANCEM V CULO

Krhki kolačniki

Vmešaj 14 dkg presnega in 10 dkg kuhanega masla s 3 rumenjaki, in 14 dkg sladkorja z limonovo lupino, primešaj 36 dkg moke, stresi na desko, urno pogneti, oblikuj majhne kroglice, katere, nekoliko sploščene, pomakaj v beljak in zmlate orehe, položi na pekačo in s kuhaličnim rečljem napravi v sredo luknjo, kamor boš pozneje polnila marmelado. Peci v precej topli pečici. Iz tega testa lahko oblikuješ tudi male štručice, ki jim posredi napraviš zarezo, kakor pri žemljah. Tudi to zarezo napolni z marmelado.

Čokoladne kroglice

Zmehčaj v pečici 125 g dobre čokolade in zmešaj z 60 g presnega masla, 1 rumenjacom in 2 žlicami sladke smetane. Mešaj na mrzlem, da se ti toliko strdi, da moreš oblikovati majhne kroglice, ki jih povoljaš v kakau ali, kar je lepše, v čokoladnih palčicah, ki jih kupiš v slaščičarni. Preden kroglice rabiš, jih daj v papirnate skledice.

Navadni medenjaki

V četrť kilograma kuhanega in zopet ohlajenega medu zamešaj toliko moke, da dobiš krepko testo in pusti 48 ur počivati. Potem prigneti 5 g v kozarčku žganja raztopljene pepelike, kateri si primešala 2 dkg moke in pol rumenjaka. Ko je prav dobro pregneteno, razvaljaj prst debelo in zreži s kozarčkom majhne hlebčke, jih lepo rumeno speci in še tople namaži z beljakovim ledom. Za led mešaj, da se speni: pol beljaka, žličko limonovega soka in približno 6 dkg sladkorja.

Piškotni zvitek

Mešaj 3 rumenjake in 85 g sladkorja, da dobro naraste, dodaj 3 beljakov sneg, 45 g moke in 15 g stopljenega presnega

masla. Namaži na s papirjem pokrito ploščevino in speci v srednji pečici. Pečeno ploščo s papirjem obrni, papir odstrani in namaži z marmelado; postavi še za trenutek v pečico, da se zmehča in zavij tesno skupaj. Kadar rabiš, zreži na poševne, prst debele koščke.

Vsa navodila za pecivo in torto so bila preizkušena na gospodinjski razstavi ženskega odseka Šentpeterske prosvete.

Morda bo kateri Vigrednici naše kuhanje danes prerazkošno; pa birma je birma in samo enkrat v življenju; zato ji že smemo tudi v kuhinji dati potrebni poudarek. Ni pa potreba, da vse te dobrote naenkrat skuhamo. Gotovo bo pa vsaka družina zadovoljna, če ji kdaj postrežemo z izbranejšimi jedmi. Prihodnjič bomo pa pogledale na trg, ki bo tedaj že obilno založen z domačo zelenjavo in prvim sadjem, kar bomo skušale po najboljših močeh izkoristiti.

VPRAŠANJA IZ ZDRAVSTVA

Odgovarja dr. M. Justin

Majda. — Stara 37 let, poročena in imate več otrok. Tri leta Vas že muči revmatizem, najhujše ponoči. Ko drugi sladko spijo, morate Vi vstajati in hoditi po sobi gori in doli. Vso dobro voljo izgubljate, glavobol Vam je tudi v hudo nadlego. Svetujem Vam bolnico ali toplice, če zmorete, če ne, pa je treba posvetovanja z zdravnikom. Prepotite se vendar že enkrat: čaj, lipovec ali bezgovec naj Vam pot povzroči in ležite 3—10 dni in potite se, kar mogoče. Če je srce zdravo, bo šlo tudi tako morda najbolje. Zoper revmatizem imamo tudi injekcije, obsevanje, primerna hrana brez mesa, počitek. Kaj boste ukrenili Vi — pri tolikih otrocih? Gotovo bi bilo najbolje poklicati kakega od sorodnikov, da prevzame en čas posle v hiši, Vi pa se pošteno zdravite in ne čakajte, da bolezen postane kronična.

T. G. V. — Psa, mimo katerega ste morali hoditi k maši, ste se ustrašili in od tedaj Vas boli desna roka in sedaj še leva za pestmi. Če je to od strahu, je meni na daljavo težko reči. Najbolje bi bilo, da bi šli takoj tisti dan k zdravniku, ko ste se prestrašili in ko Vas je začela roka boleti.

*Klišeje za slike »Prvi cvet«, »Za procesijo se pripravljajo« in »Za šmar-
nični oltar« je iz prijaznosti posodila zaloga Družbe sv. Mohorja v Celju.*

Mestna hranilnica ljubljska

Porast novih vlog od 1. decembra 1936
do 1. aprila 1937

Din 17.000.000.—

Jamči za vse vloge

Mestna občina ljubljanska

≡ LJUDSKA POSOJIBNICA V LJUBLJANI ≡

r. zadruga, z neom. z., Ljubljana, Miklošičeva cesta 6, v lastni palači,

OBRESTUJE HRANILNE VLOGE NAJUGODNEJE

Novo vloge vsak čas razpoložljive obrestuje po 4%, proti odpovedi 5%

Ako gre za zavarovanje pride v poštev le

Vzajemna ←
zavarovalnica ↓

LJUBLJANA
Miklošičeva 19

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonovi; 2. doživetje, smrt, rente in dote v vseh možnostih; posmrtninsko zavarovanje »KARITAS«.
Zavarujte sebe in svoje imetje edino pri naši domači slovenski zavarovalnici.

